

Ilustrované
P O V Ě S T I
z okolí
velkobřezenského

Nové doplněné vydání

Ilustrované
P O V Ě S T I
z okolí velkobřezenského

2. doplněné vydání

Ilustrovali žáci Základní školy
ve Velkém Březně

Velké Březno
1998, 2003

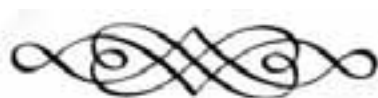

Zpracovali žáci a učitelé Základní školy Velké Březno

Grafická úprava: Mgr. Ivanka Nováková

Na titulní straně použita kresba posledního funkčního mlýna v Českém středohoří z roku 1803 v obci Týniště od paní učitelky Jany Paškové.

© **Základní škola Velké Března, okres Ústí nad Labem**

Předmluva

Vážení čtenáři,

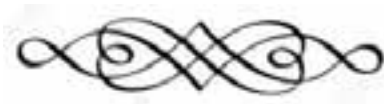
dostáváte do rukou sborníček pověstí, jejichž děj se váže k Velkému Březnu a jeho okolí. Chceme-li se dovědět více o místě, kde žijeme a pochopit život, myšlení a cítění lidí žijících v dobách minulých, měli bychom znát místní pověsti. Pověsti mívají zpravidla pravdivé jádro a mnohdy se jejich vyprávění více či méně blíží skutečnosti. Pomocí pověstí se můžeme přenést přes věky a spojit se s našimi předky a s historií našeho kraje. Vždyť i Alois Jirásek, když vydával roku 1894 své Staré pověsti české, chtěl seznamovat čtenáře s naší historií a posilovat národní hrdost a vztah k našemu krásnému domovu.

Ilustrované pověsti z okolí velkobřezenského mohou také sloužit jako vlastivědný průvodce po našem kraji a přilákat čtenáře, aby objevovali místa, o kterých pověsti vyprávějí. Pak poznají, že náš kraj je stejně zajímavý jako vyprávění z jeho dávné minulosti.

Krajina Českého středohoří je malebná, líbezná a úrodná, kraj bohatý na ovoce, na vinnou révu na teplých jižních svazích — Zahrada Čech. Pro svůj zvláštní mírný půvab bývá pokládána za nejtypičtější českou krajinu, a je zobrazována v literatuře, ve výtvarném umění i v hudbě mnoha mistrovskými díly. Jistě také proto, že k mnoha místům kraje se váží nejstarší české báje a pověsti.

Základní škola ve Velkém Březně již v roce 1998 vydala první sborníček pověstí. Vzhledem k tomu, že se podařilo objevit řadu dalších krásných pověstí z okolí velkobřezenského, přikročili jsme k novému doplněnému vydání.

Ilustrace k pověstem vznikly v hodinách výtvarné výchovy pod vedením paní učitelky Márové a Paškové

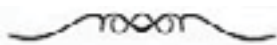
Poklad pod starou vrbou

Ve Velkém Březně stál starý mlýn na spadnutí. Mlynář ve dne v noci přemýšlel, jak by peníze na stavbu nového mlýna sehnal, ale nic kloudného ho nenapadlo. Tu se mu ve spaní zjevil šedivý mužík, který na něj promluvil: „Na drážďanský dojdi most, nalezněš tam štěstí dost!“

Vladislav Kolman, 9. tř.

Sen se mlynáři třikrát opakoval. Mlynář se tedy vydal do Drážďan a na most se tam postavil. Nezdálo se však, že by se štěstí po něm shánělo. Teprve k večeru ho oslovil voják ze strážní budky, zdali někoho očekává. Mlynář vyprávěl svůj sen. Voják se zasmál a pravil, že i on uplynulé noci měl podobný sen. I k němu přišel šedivý trpaslík a rozkázal, aby šel do Velkého Března. Na mlynářově louce leží tam v zemi poklad na místě, kde dva potůčky splývají a stará, dutá vrba stojí. Pod vrbou je poklad zakopán. Mlynář pospíchal domů a pod vrbou skutečně poklad vykopal. Postavil si za něj nový mlýn a žil v hojnosti až do své smrti.

Jak bylo Velké Březno od moru uchráněno

Psal se rok, který byl zaznamenán jako nejnešťastnější z nešťastných: země, sklíčená

neustálými různicemi, rozbroji a válkou, nemohla už ze sebe vydat téměř ničeho, neboť nebylo možno řádně sklídit s polí a luk, ani je znovu vzdělat a osít. A tak vesničané neměli co do úst strčit, natož aby mohli mírnit vzrůstající hlad a strádání zubožených a vypleněných měst.

Po celé zemi nastal hladomor, jemuž nabylo obdoby: na kost vyzábli zoufalci plížili se krajem jako přízrak a houfně obléhali obydlí několika málo šťastlivců, kteří se ještě mohli alespoň občas trochu najíst. Zdivočelé lidské trosky vrhaly se na domovy bohatších a rvaly jim z ohnišť hrnce. Jako dravci hltali nešťastníci všechno, co se jim zdálo ještě k snědku: strašlivý hlad krotili kůrou stromů, trávou i mršinami zvířat, ba docházelo i k vraždám a lidojedství, jehož hrůznost se bránila ruka pamětníků vypsát.

Veronika Sloupová, 9. tř.

Bez přestání hrčely umrlčí morové vozy, sbírající mrtvolky, po tisících byli mrtvi metáni do obrovských jam za městy a stovky šilenců vrhaly se do společných hrobů, zdálo se, že moru není uniku. Nedaleko Velkého Března stojí malá kaplička s touto zprávou: „Tato kaplička byla postavena léta páně 1681 obyvateli obce Zadní Lhota jako díkuvzdání bohorodičce, neboť v tomto místě se zastavila morová epidemie, která se léta páně 1680 rozšířila z Německa až do Těchlovic.“

Kaplička byla postavena na morovém hřbitově."

Dvojčata

B bylo něco málo po jedenácté hodině, když před hospodu v Lesné vyvěkli mladého Cyrila, narazili mu na hlavu klobouk a postrkovali ho k cestě, co vedla do **Boletic**.

„A ne abys šel přes Lesní mlýn!“ volal za ním děda z Heřmanova, „jsou tam rusalky!“

Když se Cyril dostal do údolí, na kraji březového hájku se zastavil a vyjeveně se rozhlížel. Před ním stál mlýn a z vody mlýnského rybníka na břeh vystupovala luzná zjevení: kolem bledých tváří s uhrančivýma očima jim povívaly dlouhé sivé vlasy, protkané leknínovými květy, a vzdušná tílka, štíhlá a vláčná jak vodní rostliny se jim v měsíčním svitu třpytila jako křídla vážek.

Dvě nejkrásnější rusalky se usmívají a kynou mu bílýma ručkama, aby šel blíž.

Miroslav Pošiti, 7.A

„Oho!“ vykřikl Cyril a pevně se přidržel jedné břízky. „Snad si nemyslíte, že vám naletím?“

V tom okamžiku měsíc zhasl, mámivé zjevy zmizely, zmizel i mlýn s rybníkem a Cyril stál na pusté vozovce, co vedla do Boletic.

„Dobře jsi udělal, že ses chytil břízky, chlapče,“ říkali, když vypravoval, co se mu stalo. „Povídá se, že v břízách jsou zaklety rusalky, které se zamilovaly do člověka, a když se jich někdo přidrží, jejich sestry už na něj nemohou. Ale i tak, buď opatrný! Jsou to hanebnice hanebné a takové, jako jsi ty, utáhnou na cezené nudli!“

Za nějaký čas pozvali Cyrila do Malé Veleně na veselku, šel, jedl a pil jako nezavřený, ale do tance se mu dvakrát nechtělo. Po půlnoci se otevřely dveře a na prahu hospody stály dvě dívčiny, podobné si jako vejce vejci a hezounké, jako by je z vosku vyloupl. Cyril na nich mohl oči nechat, i když nevěděl, které z dvojčat se mu vlastně líbí víc: obě měly plavé vlasy podvázané lesklou pentlí, bledězelené sukničky bohatě našasené a za výstřihem kytičku sladce vonící. Za chvíli byly dívky v kole: tančily radost pohledět a šly z ruky do ruky. Vyptávali se jich, odkudže jsou a jak to, že je tu o muzice ještě nikdy neviděli, ale nebyla s nimi kloudná řeč: pýřily se, očima kroutily a hleděly si jenom tance.

Tu si Cyril všiml, že se po něm neustále ohlížejí: krev se mu v žilách rozproudila, popadl svůj džbánek, rychle dopil a dral se za krasotinkami. Ale než se k nim dostal, byly pryč.

Dohonil je až za zvonici, popadl je kolem pasu a že prý půjde s nimi.

Pananky se jen zachichotaly, přivinuly se k němu a všichni vykročili. Když se ocitli na Svaté louce, Cyril se zastavil: šlapal sice pěkně z vysoka, ale tohleto se mu přece jenom nezdálo:

„Co tady? Kdepak vlastně bydlíte?“ ptal se.

„Už blizoučko, Cyrile!“ zasmály se zvonivě, „jen pojd!“ Hm, blizoučko... a má váš tatík dobré spaní?“ „Doma jsou jenom sestry,“ zašeptaly mu slad'ounce do ucha, vzaly ho za ruce a běžely k nízkým bezinkám, které rostly na břehu Ploučnice, a začaly lámat větvičky.

„Nač to?“ divil se Cyril.

„To jsou naše klíče, víš?“ řekla jedna plavovláska, ovinula Cyrilovi ruce kolem šíje a něžně ho políbila: „Půjdeš s námi?“ Cyrila rozrazilo horko: „Třeba do pekla!“

Tu se obě dívčiny naklonily nad hladinou Ploučnice, šlehly bezinkami do vody, řeka se rozestoupila, objevily se stříbrné schody a kolkolem se rozžehla veliká zelená světla.

Marně se ráno sháněli po Cyrilovi z Boletic. Teprve po poledni ho našli pod Svatou loukou, jeho bezduché tělo bylo zapleteno v hustém rákosí.

Hřebínek ze slonoviny

Sedlák Tauber z Verneřic se strojí na dalekou cestu. „Neumírá se mi lehkou dceruško,“ vzdychal, když s Markétkou osaměl. „Neměl jsem se podruhé ženit, ale dneska už je pozdě honit bycha. Vím, že tě tvá macecha nemá ráda, ale netrap se tím.“

Uložili pantátu do svěcené země, vdovu potěšili, nad Markétkou zaplakali, na pohřební hostině vesele pojedli a popili a život se zase vrátil do starého korýtka. Markétka však brzy pocítila, že už nad ní otec nebdlí, a nebylo dne, aby neuronila slzičku. Macecha ji honila z práce do práce, každou skývu chleba do nekonečna omílala a nakonec začala dítě bez příčiny bít.

Jednou když Markétka vázala s čeledí pod Božím vrchem snopy, udělalo se jí před očima černo a padla na strniště, soucitná děvečka jí vzkřísila, odnesla do stínu staré hrušky, co stála nad mezí, postavila k ní džbán s vodou a zase odběhla na pole. Děvečtku se houpal žaludek a bylo mu tak slabo, že se ani napít nemohlo, opřelo se zády o rozpraskaný kmen stromu a rozplakalo se. Náhle, kde se vzal, tu se vzal, stojí před Markétkou človíček sotva loket vysoký, dlouhé stříbrné vlasy a vousy jako vrabčí hnízdo a v ruce drží hřebínek vyřezávaný ze sloní kosti.

Markétka si zahanbeně otřela slzy a chabě se na mužička usmála.

Mužiček jí úsměv vrátil a pomněnková očička mu zazářila: „Podívej, jak vypadám, Markétko! Učesala bys mě?“ „Ale to víš, že ano,“ souhlasila holčička, a třebaže byla jako moucha, ochotně sáhla po hřebínku. Mužiček jí položil do klína stříbrnou hlavičku, a zatímco mu ji Markétka vískala a pročešávala, spokojeně vměl.

Konečně byla dívenka hotova: urovnala mužičkovi i vousiska, pěkně mu je přihladila a chlapíček vstal: „Děkuji ti, Markétko!“

„Za málo,“ opáčila Markétka a podávala mu vyřezávaný hřebínek.

„Nech si ho, jestli se ti líbí,“ řekl mužiček.

„A jak!“ vydechla dívenka, jaktěživa jsem takovou krásu neviděla!“

Stříbrovousý človíček se usmál jako sluníčko a rozběhl se k Božím vrchu, Markétka viděla, jak se najednou vrch pootevřel, mužiček vklouzl do úzké štěrbině a zmizel v ní.

Markétka měla sto chutí svěřit se alespoň děvečce, jaký má krásný hřebínek, ale cosi ji nutkalo, aby byla radši zticha. Když se vrátila s ostatními domů, schovala si hřebínek do seníku a kdykoliv jí bylo těžko, šla se s ním polaskat.

Bylo to rok po smrti sedláka Taubera, když na statek začal dojíždět bohatý sedlák z Děčina, k selce se

měl, ale na Markétku koukal, jako když v sobě kata dusí, a utrhoval se na ni jak na psa.

A tak si jednoho večera svázala Markétka uzlíček, vykradla se ze stavení, přeběhla dvůr a utíkala si ještě pro hřebínek. Tušila, že bude mít na zemi očistec, až si macecha děčínského hospodáře vezme.

Jakmile odhrnula kopičku sena, sesypalo se jí k bosým nožkám sto zlatých hřebínků, jako ve snách je dívenka sesbírala a vyšla do měsíční noci. Za humny se pustila k Božím vrchu, aby svému maličkému dobroditeli poděkovala, ale ať volala jak volala, nikdo jí neodpověděl.

A tak zase zvedla těžký uzlík a šla a šla, kam ji nohy nesly a oči vedly.

Za patnáct let po tom zastavil před hřbitovními vrátky ve Verneřicích kočár a z kočáru vystoupila útlá, bohatě oděná žena. Za ní vylezl mladý muž pěkně ušlechtilé tváře a za ruku vedl dvě děvečtka, která jako by někdejší Markétce Tauberové z oka vypadla.

Božena Radičová, 7. B

Dlouho postáli nad propadlým Tauberovým hrobem, pak se všichni poznamenali křížem a tiše odešli. Důstojný kočí práskl do běloušů, zpod kol to zavířilo, zvedl se oblak prachu a Verneřičtí s očima dokořán hleděli za pozlaceným erbem, pyšně svítícím na panském kočáře.

Zamilovaný trpaslík

Trpaslík z **Krásného Března** si usmyslel, že chce mít za ženu vílu, jež v noci tančila na slepých ramenech Labe. Že si s divoženkou neměl nic začínat, se dověděl až pozdě. Ale popořádku.

Trpaslík žil samotářským životem. Přes den chytal u řeky ryby, které měnil s místními chalupníky za mléko a chleba. Občas proměnil jednu ze šupin svého úlovku na dukát a zašel si do místní krčmy na máz dobrého vína. Lidé si na něj zvykli a občas si ho dobírali, kdy se už konečně ožení. Trpaslíkovi začala ženitba vrtat hlavou. Zkusil si namluvit několik místních děvčat, ale ta se mu jenom vysmála. Stával se čím dál zasmušilejší a zádumčivější. Přestalo mu chutnat jídlo, v krčmě se objevoval jen zřídka.

Až jednoho večera spatřil z dutiny své vrby krásnou vílu, jak tančí na břehu Labe.

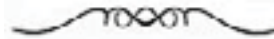
Božena Radičová, 7.B

Pomalou, aby ji nevyplašil, vylezl ze svého stromu a jal se kráčet k řece. Půvabná divoženka se ladně pohybovala tu po břehu, tu po vodní hladině. Její hlavu zdobily dlouhé zlaté vlasy s věnečkem z polního kvítí, přes boky měla průsvitnou řízu pošitou perlami. Trpaslík se na ni nemohl vynadávat, ale po špatných zkušenostech se zdejšími děvčaty se jí ostýchal hned napoprvé oslovit. Osudové setkání úplně změnilo pidimužíkův život. Začal se častěji mýt

a přes den spal, aby v noci mohl pozorovat svoji vysněnou lásku při tanci. S velkým nadšením nyní lovil a udil ryby, na nichž si víla s oblibou pochutnávala. Na trhu si koupil nové šaty a pro svoji novou známost korálky a náušnice.

Jednoho letního večera se trpaslík rozhodl, že se osmělí a požádá svoji krásnou tanečnici o ruku. Víla se chvíli zdráhala, jen slabě kývla na souhlas a odtančila doprostřed řeky. Pak řekla potichu: „Pojď ke mně, můj milý.“ Láskou zaslepený trpaslík její lest neprohlédl a vydal se za ní. Netrvalo dlouho a vodou nasáklý šat začal trpaslíka, který navíc neuměl vůbec plavat, stahovat ke dnu. Stihl se jen naposledy vyznat z lásky k divožence a utopil se.

Pidimužíkovi nebylo vůbec divné, že se víla zdržuje na břehu řeky sama. Byla tu totiž za trest, protože kdysi odmítla oblouznit a utopit mladíka, do něhož byla zamilovaná. Její družky ji zde zanechaly s tím, že se mezi ně může vrátit, až svůj prohřešek odčiní. Obětí se bohužel stal právě krásnobřezenský trpaslík.

Kamenný vrchní

Západně od **Staňkovic** směrem k Dlouhému vrchu stojí skoro čtyři metry vysoký kamenný sloup, jehož část se podobá lidskému obličejí. Lidé v okolních vsích dodnes vyprávějí pověsti o muži, který tu zkameněl. Podle nich se také sloupu říká Kamenný vrchní.

Podle první verze vznikl kamenný monolit takto: v době robotní povinnosti poddaných hádal se v těchto místech lakomý vrchní správce velkostatku s hajným. Hajný podle nadřazeného zastřelil pro svoji potřebu několik zajíců. Čestný myslivec tvrdil, že to není pravda, a když viděl, že jeho obhajoba správce nezajímá, vykřikl: „Na znamení, že pravdu mluvím, nechť vytryskne ze země pode mnou pramen.“

Voda ze země nevystoupila. Naopak vrchní jako smyslů zbavený zakřičel, že jestli jsou hajného slova pravdivá, ať sám zkamení. Myslel si zřejmě, že pokud voda po slovech hajného nevytryskla, nestane se nic ani v jeho případě. Po chvíli však hajný s hrůzou pozoroval vrchního. Zloduch se zpočátku nemohl ani hnout a postupně tuhnul, až se celý proměnil v jeden velký balvan.

Druhá verze pověsti o původu kamene u Staňkovic vypráví opět o zlém vrchním. V tomto případě mohly za jeho zkamenění lakota a touha po mladé a krásné dceři chudých rodičů z nedaleké vsi.

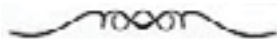
Bohatému úředníkovi se zachtělo manželky a vyhlédl si krásnou a hodnou dívku. Nabídl rodičům, že se o ně postará, vezme - li si její dceru za manžela. Rodiče však měli své dítě velmi rádi, a ačkoliv by díky

peněžům správce panství byli zaopatření, po nárcích dívky úředníka odmítli. Sami uznali, že by jejich dítě mělo celý život zkažený. Vrchní se však urazil, a kde mohl, rodině škodil. Došlo to tak daleko, že se chalupník i s rodinou musel z panství vystěhovat.

Ilona Hálová, 7.A

Lidé však měli hodného domkáře, jeho ženu i krásnou a milou dívku rádi. Když si zabalili skromný majetek, vyprovázela rodinu celá ves. Za průvodem se však křovím podél cesty z vesnice plížil i správce. Poslouchal nárek místních obyvatel a slyšel i nadávky na svou adresu. Začal se bát, co kdyby ho najednou někdo v houštinách u cesty objevil. Chtěl utéct, ale nemohl se hnout z místa. Zkameněl. Dodnes tam tedy pro výstrahu všem ční u cesty jeho postava.

Černá kniha

Hluboko v lese u **Knínic** stávala stará myslivna. V ní bydlel hajný, který čaroval. Měl velkou starou v kůži vázanou knihu s podivnými klikyháky. Když vycházel na pochůzku, pečlivě ji ukrýval.

Jednou musel narychlo odejít do Homole a zapomněl knihu ukrýt. Neměl tam žádného stání a hned, jak byl hotov, pospíchal domů.

Za jeho nepřítomnosti navštívil jej starý jeho přítel a

videla velikou knihu, otevřel ji a list za listem obracel. Ani nezapozoroval, že když list obrátil, vletěla do světnice vrána. Byla jich plná jizba.

Tereza Zvoníčková, 8. tř.

Když se hajný vrátil a hejno vran ve světnici viděl, zbledl jako stěna. Hbitě přiskočil, přitáhl knihu k sobě a rychle obracel listy zpět.

Jedna vrána za druhou se skřehotavým krákoráním vyletily.

“Měl jsi štěstí,” řekl svému příteli, “jen ještě jeden list kdybys obrátil, čert by tě byl odnesl.”

Než lesník umřel, spálil svou kouzelnou knihu.

Trpaslíci v Mariánské skále

Ve skále, která teprve po bitvě bělohorské dostala jméno **Mariánská skála**, žili v pradávnych dobách trpaslíci. Rozmrzení nevděčnosti obyvatelstva ústeckého, jemuž mnoho dobrodiní prokazovali, stěhovali se na druhou stranu řeky do hor vyšších. Třikrát přívozník Labe s nimi přeplul, než všichni byli na protějším břehu. A když poslední vylodil, tázali se ho, co za práci svoji žádá. Přívozník nepřijal ničeho. Tu mu řekli, aby došel do skály, kde v jeskyni nalezne peníze v jedné pánvici. V průvodu několika mužů se tedy převozník na určené místo odebral. V jeskyni skutečně spatřil pánev, na níž ležel zlatý kříž. Vedle pánve ležel černý divoce vyhlížející pes. Převozník sáhl nejdříve po zlatém kříži.

Ale v tom pes rychle vyskočil a usedl na pánev, takže muži odešli s nepořízenou. Poklad, černým psem hlídaný, dále ve skále odpočívá, a blaze tomu, kdo věří, že ho jednou nalezne a přinutí psa, aby mu ho vydal.

Marek Pert, 6. tř.

O zákeřném střekovském rytíři.

Za dávných časů pronikaly bojovné německé houfy do Čech po Labi i podél Labe. S kořistí se pak plavily po řece nazpět do svých zemí ležících na sever. Správce slovanského území dal na příkré skále nad Labem postavit dřevěný hrad, aby bránil útočníkům a střežil řeku. Po čase ustoupily dřevěné sruby kamennému hradu. Strážný hrad dostal jméno **Střekov**. Ale za vlády Václava IV. přestal být hrad strážcem. Za hradbami na vysoké skále se usadil rytíř Kuba. Kuba nechránil životy a majetek lidí v okolním kraji. Kuba lidem bral. Majetek a často i život. V té době se chystal na hradě Bílině rytířský turnaj. Zpráva o něm se rozletěla široko daleko na všechny strany. Tesaři už roubili na Bílině tribuny pro vznešené diváky a hrazení z trámů, kterým uzavírali kolbiště. Nadešel den, kdy holé dřevo pokryli splývajícími látkami, kdy na tribunách usedli rytíři a urozené paní ve vysokých čepcích a hlaholení trubek a bubnování se mísilo s řehtáním vyzdobených koní.

Zazářily pestré korouhve rytířů, kteří se přihlásili k zápolení. Pojednou se mezi rytíři rozmohl podivný ruch a křik. Objevil se uprostřed nich rytíř Kuba ze Střekova. Nikdo se nechtěl vedle něho postavit, nikdo nechtěl zahájit klání, dokud rytíř Kuba neopustí hrad. „Vrať se, Kubo, odkud jsi přišel,” poradil mu mladý rytíř z **Vrabince**, „tady budeme bojovat otevřeně, čelo proti čelu, a ty jsi zvyklý přepadat ze zálohy.” Kuba opustil s hanbou Bílinu a cestou na Střekov přísahal u každého kamene a u každého stromu strašnou pomstu. Nazítří sebral svoje ozbrojence a skryl se s nimi v lese, kudy měl jet mladý Václav z Vrabince. Přepadl ho a poručil spoutat a odvésti na Střekov do žaláře.

„Tak vidíš,” posmíval se Kuba svému zajatci, „měl jsi pravdu, že přepadám, vidíš, ale radost z té pravdy mít nebudeš.”

Mladého rytíře z Vrabince dal odvést do střekovské skalní kobky a táhl se svými dál, k hradu Vrabinci. Pán z Vrabince, otec zajatého, se bránil s hrstkou svých statečně. Ale co zmohla hradní posádka proti přesile? Kubova chasa přešla hradby a sám Kuba vyrazil starému pánu hradu meč a chystal se k smrtící ráně. V té chvíli jako by mezi Kubovým mečem a starým rytířem vytryskl zlatý proud. Plavovlasá dcera starého rytíře se vrhla mezi meč a svého otce. Kuba spatřil její krásu a meč mu poklesl. „Ušetří mého otce,” volala, „odměníme se ti, jen ušetří život mého otce!” „Nechám tvého otce na pokoji,” řekl Kuba, ale stále držel obnažený meč v ruce. „Ušetřím tvého otce, abys viděla, že nejsem tak zlý, jak se o mně říká. Pustím ze zajetí i tvého bratra, o kterém si myslíš, že se každou chvíli vrátí. Za to všechno nechci žádnou odměnu. Ale - musíš se stát mou ženou.”

Krásná dcera hradního pána oněměla a nespouštěla oči z ostří Kubova meče, který aniž dopadl, roztřásl její život. Dávno si vyvolila za muže rytíře Otu a měla se stát jeho ženou, jakmile se Ota vrátí z ciziny. A tak byla byla na jedné misce vah její láska k Otovi a na druhé misce dva životy, otcův a bratrův. Bála se pohlédnout do drsné tváře rytíře Kuby. Pochýlila hlavu a řekla trávě u svých kolen: „Jestli dáš milost mému otci a bratru, stanu se tvou ženou.”

Kuba zasunul meč a zavolal na své lidi, aby nechali drancování. Potom pozval otce i dceru do hradní síně, jako by tu byl pánem on a poručil přinést jídlo a pití z hradních sklepů. Vetřelec si hrál na hostitele a cizím vínem oslavoval vynucené zasnuby. Pod pohledem zlatovlásky se pokoušel dokonce o jemnější mravy, než jakým uvykl. Ale čím jak čím, kdyby si nasypal vlk do kožichu celou moučnici, beránek se z něho nestane. Podivná hostina skončila a rytíř Kuba si odvedl dceru hradního pána na Střekov, do svého loupežného sídla na skále. Pustil Václava z Vrabince ze žaláře a posmíval se mu: „Jen jděte, milostivý pane, ozdobte rytířského stavu,” vybízel ho, „jsem ode

dneška vašim švagrem a nemohu dopustit, aby moje žena měla bratra v žaláři."

Z tváře své sestry a z jejích slz vyčetl Václav z Vrabince, co se přihodilo. Zaťal pěsti a byl by se vrhl na Kubu holýma rukama. Ale Kuba pokynul a stráž se chopila mladého rytíře a vyvedla ho před hradní bránu a vrata za ním zamkla.

Voda v Labi pod hradem Střekovem se pokryla ledem, v jarním slunci roztály kry, přešlo léto a na hladině řeky se znovu objevilo žluté listí.

Rytíř Kuba se proměňoval rychleji než počasí. Hned se nutil do vlídnosti a hned propadal zuřivosti, když viděl, jak se jeho žena trápí. Vyjžděl do kraje na divoké bitky a loupeže a vracel se často až za noci. Za jedné noci, kdy se rytíř někde venku zdržel a podzimní vítr poletoval kolem střekovské věže a plakal, zdřímala nešťastná Kubova žena a zdálo se jí, že do místnosti vstupuje ten, koho si kdysi o své vůli vyvolila za muže, rytíř Ota.

Antonín Hovorka, 7.A

“Oto”, oslovila ze sna svého snoubence a její vlastní hlas ji probudil. Rozhlédla se zmatena po zšeřelé místnosti. Louč ve skřipci na zdi dohořivala a v tmavém koutě se něco pohybovalo. V koutě stál skřítek, hladil si dlouhé stříbrné vousy, a když spustil svou řeč, byl jeho hlásek tenký jako stříbrný plíšek.

“Neboj se mne, “ oslovil skřítek udivenou mladou ženu, “my skřítkové bydlíme ve střekovské skále a známe všechny vězně, kolik jich prošlo střekovským

vězením. Teď je ve vězení ten, kterého jsi právě volala. Kuba přepadl rytíře Otu a zajal ho. Zítř ráno dá Otu popravít. Jestli ho chceš zachránit, musíš si pospíšet. Nebude to těžké, stráž usnula. Jenom si pospěš.”

Skřítek zmizel, louč zapraskala a zhasla. Kubova žena se rozběhla známými chodbami k vězení. Před okovanými dveřmi spala stráž, ženě se podařilo otevřít dveře a sestoupit dolů. Šňala Otovi pouta a vyvedla ho ven.

Smutné bylo setkání dávných snoubenců a krátké. Křik a hluk ohlašovaly, že se Kuba vrací z lupu. Rytíř Ota zmizel ve tmě a unikl z hradu. Za svítání se rozlehl nádvořím Střekova nárek a bědování. Rytíř Kuba trestal krutě stráž, které utekl vzácný vězeň, rytíř Ota. Tu vyšla Kubova žena a řekla: “Toho zde netrestej, ale mně, jestli chceš rozmnožit trest, který jsem podstoupila tím, že žiju s tebou. Já jsem v noci pustila z vězení rytíře Otu. Já jsem vinna.”

Hněv ovládl rytíře Kubu. Srazil svou ženu k zemi a vlekl ji za její dlouhé zlaté vlasy vysoko na hradby. Tam ji svrhl do hloubky pod Střekov. Jak padala, ostré skály ji zraňovaly, sto ran potrhalo její tělo a k úpatí skály dopadla mrtva.

Z děr a skrýší vystoupili střekovští skřítkové a pohřbili její bezduché tělo a pohřbili její zlaté vlasy. Nad hrobem ji zazpívali stříbrnými hlásky a všechny vlny v Labi zpívaly s nimi.

Říká se, že za podzimních nocí vystupuje Kubova mladá žena po skále vzhůru k místu, odkud byla svržena, a její dlouhá, bílá postava se v povětří chvěje. Kdo ji spatří při jejím marném díle, tomu úzkost sevře srdce.

Rytíř Ota se pak spojil s mladým rytířem z Vrabince a společně Střekov dobyli a vypálili. Kubu v počtu zajatých nenašli. V poslední chvíli uprchl. Ale nenacházel nikde klid. Všechny jeho zločiny se táhly za ním, kamkoli se hnul. Dostal se na své pouti až k Jeruzalému. A tady ho přepadli loupežníci a zákeřně ho zbavili života. Tak si rytíř Kuba došel do daleké země pro stejnou smrt, jakou připravoval jiným po celý život.

Kouzelné zrcadlo

Každý v **Levině** a v okolí dnes ještě vypráví o zázračném doktorovi, který tam kdysi žil. Široko daleko ho znali a chodili k němu na radu. Všechno znal všechno uměl a o všem věděl. V Levínských Petrovicích žila stařena. Mnoho toho neměla, kousek loučky, skrčená polorozpadlá chaloupka a jedna kravička bylo celé jmění. A ta jednoho dne místo mléka dojila samou krev. Věděla, že je to dílo nějaké zlé čarodějnice, která krávu zlým pohledem uškla. Byla celá nešťastná a šla si postěžovat zázračnému doktorovi. Ten měl kouzelné zrcadlo. Jak se do něho někdo podíval uviděl tam obraz svého škůdce. Stařena se do zrcadla podívala a uviděla tam svou sousedku. Hned prosila doktora, aby jí pomohl.

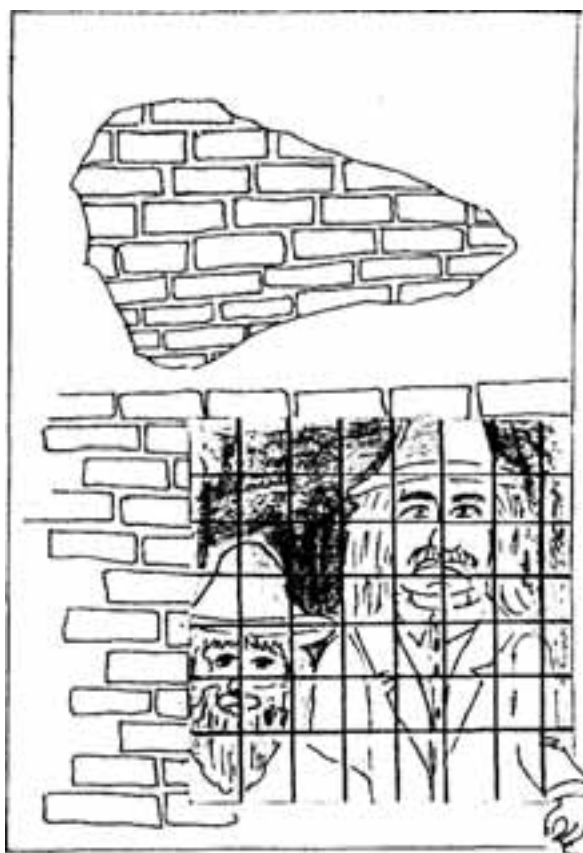
Petr Janouš, 9.tř.

„Již je pomozeno“, řekl doktor. A opravdu. Když se vracela zpět do Petrovic, slyšela umíráček, a když se ptala, kdo umřel, řekli jí, že její sousedka. Třetí den ji pochovali a od té chvíle, kdy sousedku zemí zasypali, dojila kráva mléko jako jindy.

Potrestání lupiči

Před dávnými lety byl ve **Velkém Březně** proveden pokus vyloupit pokladnu pivovaru. Lupiči však byli vyplašeni nočním hlídačem a dali se na útěk. Byla to známá Nieklova tlupa, která v té době ohrožovala celé okolí Velkého Března. Skrývali se v lesích kolem Březí, Malečova, Budova a Němčí. Neštíteli se žádného násilí, vždy chtěli dosáhnout svého. Na jejich účet připadlo i několik vražd. K výpravě do vzdálenějších míst používali i koní, kterým dávali přibíjet obrácené podkovy, aby mátlí své pronásledovatele. Velitel bandy často vystupoval velice štědře, a tak si získával chudší obyvatelstvo, což mu zabezpečovalo mezi ním i určitou bezpečnost.

Pavčina Katrinčáková, 9.tř.

Tlupa působila několik let, až nakonec proti ní byla uspořádána trestná výprava, při níž byli téměř všichni její členové postříleni. Vůdce tlupy byl u Střekova zajat a odvezen neznámo kam.

Dobří skřítki z Němčí

V Němčí žil chudý chalupník, měl ženu a pět malých dětí. Žilo se jim dost bídě, ale byli se svým osudem spokojeni a nereptali, nestěžovali si. Často se od chalupy rozezněl smích, často bylo slyšet veselou písničku. Každý večer po tvrdé práci všichni usedli kolem kulatého dubového stolu, pozorovali, jak dlouhý plamen plamen pomalu ukrajuje svíčku a poslouchali maminčino vypravování pohádek nebo otcovi příhody, které zažil, když jel na trh do nedalého Ústí.

Jednoho dne musela nejmladší dcera Madlenka jít pro listí na podestýlku pod kravičku. Vydala se na místo zvané Trpasličí kameny.

Lucie Hricková, 6.tř.

Zčista jasna se před ní objevili tři malinkatí skřítki, tři pidimužiči s roztomilými čepičkami, jiskřivýma očima a sněhobílými vousy, které jim sahaly až ke špičkám malých špičatých botiček.

“Madlenko, neboj se nás. Nechceme ti ublížit, chceme ti jen pomoci nasbírat opadané listí,” řekl ten první.

Dívka byla překvapena, ale nebránila se. Skřítki naplnili nůši až po okraj a podali ji Madlence. “Když budeš opatrná,” řekl ten druhý skřítek, “a neztratíš ani jeden lísteček, budeš po celý život šťastná,” dodal ten třetí.

Madlenka poděkovala a vydala se příkrou cestičkou domů. Doma všechno vypravovala rodičům. Ti se náramně divili a byli šťastní, že se jim dítě vrátilo domů. Listí pak rozsypali ve chlévě, aby kravičce bylo teplo a útulno.

Ráno nemohla Madlenka uvěřit svým očím. Dobytče už nemělo pod nohama suché listí, ale zlaté penízky. Dívce vyhrkly štěstím slzy. Posbírala rychle všechny zlatáky. Byla jich právě plná nůše. Madlenka běžela ukázat poklad matce i otcí a svým bratřím. Ti se z toho ani vzpamatovat nemohli. Už nikdy pak nepoznali nouzi a třem skřítkům byli do smrti vděční.

O čertově kameni

Je řada pověstí o Čertově kameni. Jeden takový kámen se měl nacházet také na labském břehu mezi Velkým Březnem a Děčínem. Dnes tam stojí zřícenina hradu **Vrabinec**. Někde pod ním měl být velký černý balvan, kterému se pro jeho barvu mělo

Jindřich Charvát, 7.A

říkat Čertův. A jak už to tak bývá, také pod ním měl být uložen poklad. Získat ho mohl kdokoliv, kdo by ke kameni přišel o půlnoci a pokropil ho svěcenou vodou.

Čert zlato vydal jedině tehdy, když dotyčný správně zodpověděl otázku, kterou mu dal. Pokud se mu to

O podivném myslivci

nepodařilo, měl ho čert odnést na rok do pekla do služby.

Žil kdysi v kraji jeden chytrák. Chytrost mu však život nijak neusnadňovala, byl chudý jako kostelní myš. A tak si jednou řekl, že to zkusí i s čertem. Co kdyby bylo něco pravdy na té pověsti.

A tak se tedy jedné letní noci vydal k černému kameni.

Když odbila půlnoc, pokropil kámen svčenu vodou, kterou si přinesl s sebou. Objevil se mužík v mysliveckém kloboučku a co prý tam dělá.

„Říká se, že pod tímto kamenem je ukryt poklad a čert ho vydá tomu, kdo mu správně zodpoví otázku," řekl mu ten chytrolín. Mysliveček přikývl: „Správně díš. Tak tedy mi řekni: Kolik párů bot potřebuje deset čertů dohromady?" Muž přemýšlel a přemýšlel. Je to určitě čertovský chyták, zoufal si. Už už si představoval, jak u čerta rok slouží, když mu blesk hlavou nápad.

„No jasně," povídá. „Nepotřebují žádné boty, protože mají na nohou kopyta."

Čert se zamračil, ze země se vyvalil dým a černý kámen se lehce hnul z místa. Pod ním se zablýskalo zlato.

„Vezmi si, kolik uneseš. Ale pamatuj, že pokud jen jeden zlaťák cestou upustíš, ostatní se ti promění v bláto," řekl ještě mysliveček a zmizel.

Chytrák si nabral plné kapsy, do čepice a za košili a vydal se zpátky domů. Sotva však udělal deset kroků, spustilo se skutečné peklo. Přes cestu mu přebíhaly různé příšery, natahovaly po něm ruce a volaly, ať jim dá zlato. Kořeny vystupovaly z půdy a přehrazovaly mu cestu, že málem zakopl. Zvedla se i vichřice a všude kolem to děsivě běsnilo.

I když mu bylo z těch příšer, které se různě zjevovaly a dotíraly na něj, úzko, zastavil se, zlato opatrně přesypal do košile, zavázal rukávy a cípy přes sebe, aby ani zlaťáček nevypadl, a pokračoval v cestě. Běsnění bylo ještě silnější, ale on zdárně doklopýtal až domů. Tam položil zlato na stůl a usedl k němu. Když ráno kohout zakokrhal, vichřice, která za okny řádila až do té doby, rázem přestala. Uprostřed místnosti se v dýmu a ohni objevil jeho známý mysliveček, tentokrát až ve své čerti podobě. „Vyhrál jsi," křikl a zmizel, jen smrad po něm zůstal.

„Vida, někdy se i chytrost vyplatí," řekl si ten muž. Spokojeně si pak čertovy zlaťáky užíval až do smrti.

Ještě dnes jsou kolem **Knínic** lesy, ale kdysi tu bývaly hvozdy hluboké a neprostupné, kde jsi za celý den putování živáčka nepotkal. A tam žil v roubené myslivně od nepaměti hajný, kterému říkali Hubertus Müller.

Jednou na podzim, když dozrávalo ovoce a chystal se sklízet jablka z malé zahrádky za myslivnou, smluvili se dva výrostci z vesnice, že mu v noci očešou jabloně sami.

Sotva padl soumrak, vzali nezvaní sadaři pytle a zanedlouho už seděli na stromě. Hajný ještě svítil a zaslechl nezvyklý šramot ze zahrádky. „Jen počkejte, ona vás brzy přejde na jablíčka chuť," zasmál se do vousů, zhasl světlo a klidně usnul.

V té chvíli se mládencům na stromě zatajil hrůzou dech; z lesa se ozval štěkot psů, křik lovců, a než se nadáli, byla celá smečka pod jabloni. Teď teprve spustili psi ten pravý koncert. Zuřivě vyli, sáпали se na strom a zlodějíčkové se vši silou drželi větví, jen aby mezi rozlícené ohaře nespadli.

Martina Sluková, 7.A

Celou noc to trvalo, a když za ranní mlhy přišel hajný do zahrádky, musel oběma mládencům sám pomáhat ze stromu, jak byli prokřehlí a vystrašení. Věru, že jim ani nebylo zapotřebí dávat žádné ponaučení.

Hubertus Milner ale sám také patřil k podařeným kvítkům. Poněvadž dobře znal široko daleko všechny lesní stezky a pěšiny, rád pašoval do Čech zboží až ze Saska. Ve svém tlumoku přinesl vesničanům, co si jen kdo přál, a strážím na hranici se jenom vysmíval. To se rozumí, strážní měli na něho už pořádný dopal, mohli si za ním nohy uběhat, ale když ho konečně dostihli, bylo to v knínické hospodě a hajný už měl dávno svůj pašerácký tlumok vyprázdněný. Jednou ho však přece jen na cestě ze Saska potkali. Tlumok měl nadity, že se pod ním prohýbal, proto mu hned poručili, aby ho otevřel. „Ale copak, páni vojáci, vždyť tam nic není," bránil se hajný.

„To se teprve uvidí," ušklíbl se velitel, strhl hajnému tlumok ze zad a hned ho otevřel. Místo cenného zboží však užaslí strážní spatřili něco docela jiného. Z batohu vylétli netopýři, vyskákaly žáby, myši a ještě kdovíjaká havěť. Velitel zezelenal, tlumok odhodil a beze slova pokynul svým lidem k odchodu. A ještě dlouho mu prý zněl v uších pašerákův smích.

O rudých květech

Za jarních a letních nocí, kdy měsíc postříbí celé labské údolí, chodívá prý po svazích **Deblíku** krásná víla s rozpuštěnými plavými vlasy. Má bílou, splývavou řízu, takže v měsíčním svitu by si jí mnohý nepovšiml, nebýt krve, která víle prýští neustále s prsou. Krev zůstává po nočním přízraku i jedinou stopou, neboť tam, kde ulpí kapička, vyroste do rána krvavě rudý kvítek. A tyhle kvítky označují místa, kudy se poutnice ubírala. Lidé o setkání s ní nestojí, i květům se vyhýbají, poněvadž podle jednoho dávného příběhu přinášejí neštěstí. V Sebusíně žil kdysi chudobný pasák a ten se zamiloval do dcerky zámožného rychtáře. I dívka měla mládence ráda, ale tatík rozhodl, že se stane nevěstou bohatého litoměřického kupce. Marně pasáček přemýšlel, jak by změnil rychtářovo rozhodnutí, marné byly dívčiny slzy. Pomalu se blížil den svatby.

Právě v předvečer té události vyhnal pasák své stádečko na Deblík. Zatímco se ovce popásaly, on smutně koukal do údolí na rychtářovo stavení. Prodloužily se stíny a nastal soumrak, mládenec však seděl stále na svém místě jako přikovaný.

Vyšel měsíc, zalil krajinu svou září a ticho rušilo jen šumění nočního vánku v korunách stromů. Najednou padl na pasáčka stín, rychle zdvihl hlavu a spatřil, že se nad ním sklání krásná paní v bílém

s rozpuštěnými vlasy. Pak si ale povšiml její strašlivé krvavé rány v prsou a hrůzou se mu zatajil dech. V té chvíli přízrak promluvil:

„Znám tvé trápení, a proto jsem přišla. Chceš-li, aby se stala rychtářova dcera navěky tvou, musíš uvít věneček z krvavého kvítí, které tu ještě před úsvitem vyroste. Věneček pak polož nevěstě na hlavu..." Po těch slovech bílá paní zmizela jako dým a pasáček nevěděl, zda bdí či sní.

Přesto zůstal na místě. Když se noc nachýlila k ránu, vyrazily ze země červené květy. Honem je natrhal, uvil z nich věneček, a sotva utáhl poslední stonek, začalo svítat. Mládenec se vydal jako ve snách na cestu do Sebusína. Ovce nechal žalostně bečat na kopci, sám ale pospíchal, krvavý věneček v ruce, rovnou cestou k rychtářovu stavení.

Martina Výborná, 7.B

Cítil, že se v něm zmáhá podivná horkost, a když došel k vesnici, smysly ho už opouštěly, z posledních sil klopytal ke známým vratům...

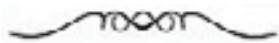
Ty se jako na zavalanou otevřely, aby mu vyšel v ústretu svatební průvod.

Pasáček však vnímal jenom nevěstu. K ní došel, položil jí na hlavu věneček a bez dechu padl na zem. Než se mohli svatebčané vzpamatovat, klesla jako podřatá vedle svého milého i dívka.

Oba čarovné kvítí usmrtilo, a tak se vyplnil slib neblahé bílé paní, že budou navždy spolu.

Od té doby ji už nikdo nespatriil, ale krvavé kvítky hvozdíku, které během léta je vidět v kopcích nad

labským údolím, dodnes prozrazují, že tudy stále prochází.

Tajemný forman

Seděli jednou ve statku na kraji vesnice v **Muckově** u večere. Bylo na podzim, už tma, vrata byla zavřena. Tu najednou zaslechli domácí ze silnice rachot nějakého těžkého vozu, a poznali po chvílce, že se zastavil před statkem. Vrzla vrátka a těžké kroky se ozvaly. Pes venku u boudy štěkal zběsile. Sedlák vstal honem od stolu a vyšel ze sednice. V tom už vchází do stavení nějaký člověk vysoké postavy, ramenatý, s bičem v ruce. Byl to forman, takový, jací tehda vlastními těžkými povozy dopravovali zboží.

„Dobrý večer,“ pozdravil forman sedláka. „Pěkně vás prosím, pantáto, nechte mě tu dnes noclehem! V hospodě už místa nemají, tam přenocuje dnes plno kramářů.“

Formani byli spolehliví lidé. To sedlák věděl a povídá: „No, tak si tedy, člověče, zavezte vůz pod kolnu, a sám si můžete lehnout u nás v sednici. Dáme vám prostěradlo na slámu. Nemusíte se nic bát, že vám někdo něco z vozu vezme, pouštíme na noc hafana ze řetězu, a ten by každého cizího roztrhal, kdo by se odvážil na dvůr.“

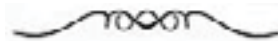
Jana Hlavničková, 7.A

Ale forman prosil, ať ho nechá sedlák přespat ve stodole, že je přece radši, je-li blíž u vozu. „A potom,“ dodal forman, „v sednici bych vás v noci rušil. Stala se mi dnes taková věc: Měl jsem na voze ještě jedno kolo, zásobní, špatně bylo asi přivázáno, ztratil jsem je. Ale ten, kdo je našel, přijde mi je o půlnoci vrátit. Ten by vás nadarmo budil.“

Sedlákovi byla ta řeč divná, ale neřikal o tom nic a dovolil formanovi do stodoly. Ten si potom otevřel vrata, zavezl vůz pod kolnu, vypřáhl koně, zavedl je do stáje, kde je nakrmil, pacholek jim přinesl vodu, aby se napili. Potom si šel forman lehnout do stodoly, sedlák pustil psa ze řetězu, a za chvíli bylo ve statku ticho. Všecko spalo. Jenom sedlák bděl. Nešla mu z hlavy formanova řeč, chtěl vědět, kdo a jak to ztracené kolo vrátí. Posadil se ve světnici potmě k oknu, díval se na dvůr a čekal, co bude. Přemáhal spaní, jak mohl a dočkal se konečně půlnoci.

Na kostelní věži začaly bít hodiny. Sotva dotloukly, vidí sedlák, že, kde se vzal, tu se vzal, jde po dvoře ke stodole člověk, kutálí kolo od vozu. Divné bylo, pes ani nezaštěkal. Tu ten člověk nedaleko od stodoly se zastavil, zvedl kolo a prásk! hodil je tak prudce do zavřených vrat stodoly, až je rozrazil. Na sedláka padla taková hrůza, že utekl do přístěnku a zalezl do postele.

Ráno se sedlák probudí, už je den. Dívá se na dvůr ke stodole, ale na vratech nic nevidí. Formanský vůz už pod kolnou nestojí. Jde sedlák ke stodole, vskutku, vrata jsou celá. Na dvoře hlásil sedlákovi pacholek, že ten forman vyjel časně, přede dnem. Už ho nikdy ve vsi nespátřili.

Zaklínání ohně

Oheň tak jako voda je dobrý sluha, ale zlý pán. A jeho ohnivá ústa jsou věru nenasytná, začnou-li jednou požíratí stravu snadno hořlavou, pak často i pomoc lidská bývá marná. Za starodávna věřili, že je možno oheň zaříkávati, aby se dále nerozmáhal, aby ustal v řádění. Ale je nutné vědět, že je takové zaříkávání nebezpečné a že to dovedou jen někteří lidé, kteří i jiné věci tajemné umějí.

O takovém zaklínání ohně vypravuje pověst.

Kousek od Velkého Března leží ves **Doubrovice**. Tam jednou za suchého léta přihnala se po poledni bouřka a blesk sjel do statku na návsi, do stodoly. Bylo ve žních. Stodola plná obilí hořela jako svíce. Lidé sběhli se ze vsi i s polí, vodu sháněli, do ohně lili — ale nic platno. Stodola byla ztracena, byla obava, že chytne i vedle a že požár zachvátí

všecku ves. Na okolních střechách stáli lidé na žebřících a ulévají vodou, kterou jim druzí zdola podávali, planoucí došky, které létaly tam z hořící stodoly. Ale bylo vidět, že ani na to hnedle nestačí. Tu přichvátala k ohni stará babka a volá: „Nic vám, lidičky, nepomůže než zaklínat oheň. Pošlete pro fořta do Březí, ten to umí, jeho nebožtík táta ho tomu naučil. Zapřáhněte rychlé koně a jedte pro něho s vozíkem!“ Jeden ze sousedů honem zapřáhl do vozíku mladé hnědky, do běhu byly jako čert, a tryskem uháněl s nimi do Březí. Ty se brzo s fořtem vrátily. „Rychle nějaký cínový talíř!“ volal fořt, sotva vyskočil z vozíku.

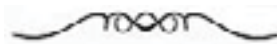

Martina Sluková, 7.A

Podali mu talíř, on vytáhl z kapsy kus svěcené křídý, napsal na talíř čtyři neznámá slova a vhodil jej do ohně. Potom vskočil do vozíku, souseď s ním podle poručení objednal stodolu a v největším trysku letěli ke Březí.

Plameny ku podivu začaly se nížit, zkrátly byly, plazily se po stodole, ozývalo se praskání a příšerný sykot. Hořící došky přestaly létat. A tu náhle stočily se plameny v ohnivý chumel, ten se chvílku točil nad stodolou a najednou vyšlehl z něho dlouhý, úzký plamen jako jazyk stáhl se zase zpět, plamenný chumel se znenadání zmenšil, praskot a sykot ustával. Tu se plameny pojednou vznesly do výše, zatočily se tam dokola jako

ohnivý vír a zmizely. Stodola už nehořela. Jenom doutnala, a lidé snadno do poslední jiskřerky to ulili. Zakrátko černalo se spáleniště stodoly, okolní stavení byla zachráněna. Nebýt fořta z Březí, byly by celé Doubravice shořely na prach.

Potrestaní loupežníci

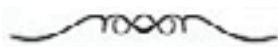
Nad malou vesničkou Olešnicí na kopci stával pustý hrad. Jmenoval se Varta. Nikdo hrad už neobýval. Ale přeci zde někdo žil: banda, která narušovala poklidný život místních obyvatel. Přepadávala mnohé obchodníky i pocestné. Okradli každého, kdo jim přišel do cesty. Loupežníkům se zamlouvalo vzácné zboží, drahé látky, koření, sklo. Nepohrdli však ani úrodou znamenitého vína. Tu pak za jedinou noc vypili a jejich zběsilé řádění bylo slyšet až ve Velkém Březně. Nikdo nevěděl, jak by se mohli loupežníci přemoci. Až jeden svádovský hospodář dostal nápad. Se sousedy namíchal do několika soudků s vínem prostředek, po kterém se dozajista dostaví hluboká dřimota. Pak nechali rozhlásit po kraji, že se poveze do sousedního Saska dodávka poutivého českého vína.

Ondřej Matrka, 8. tř.

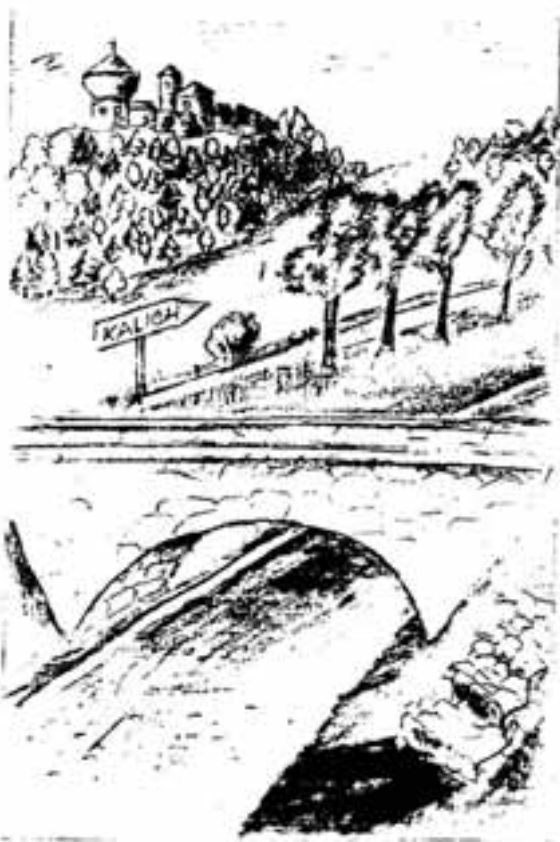
Pak už jen zbývalo čekat, jestli se loupežníci chytí na vějičku. I stalo se, jak předpokládali. Ničemové již na povoz s vínem netrpělivě čekali. Přepadli kočího, donutili ho zavést náklad až na Vartu a tam už se bezstarostně oddali zrádnému moku. Netrvalo dlouho a loupežnická čeládka spala, jako když ji do vody hodí. Na tenhle okamžik sousedé čekali. Lupiče svázali a místo vína do Saska putovali

polapení ptáčkové do ústecké šatlavy. Překvapivě bylo jejich probuzení. Inu, krást se nemá. A Varta? Co nestihl čas, dokončili lidé. Pobořili její chatrné zbytky zdi a kamení rozebrali na stavby svých přibytků. Varta již nemohla sloužit žádné loupežnické bandě.

Žižkův most

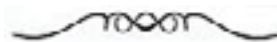
V květnu 1421 přitáhl Jan Žižka k Litoměřicům, maje záměr města dobýti. Dvě hodiny cesty od Litoměřic na sever strměla nad vesnicí **Třebušínem** stará dřevěná tvrz, nepochybně majetek řádu německých křížových rytířů, na vrcholku vysoké a rozložitě hory. Žižka se hrádku zmocnil a hned se o to postaral, aby na tomto místě nový pevný a nedobytný hrad byl vystavěn. Vedle druhé brány uvnitř hradu dal Žižka vystavět věž kulatou, která nahoře rozšiřovala se k podobě kalicha, aby toto znamení náboženského učení husitů daleko široko z krajin českých viděno býti mohlo. Jan Žižka a jeho bratr Jaroslav se odtud z Kalicha psávali a nazývali.

Veronika Sloupová, 9. tř.

V červenci roku 1423 opět vedla Žižkova cesta do kraje litoměřického a na hrad **Kalich**. Přítomnost Žižkova vojska v této krajině vzbudila značné

obavy v Ústí nad Labem a v Mostě i u pánů stranicích císaři. Žižkovy válečné výpravy se v tomto čase omezovaly na okolí Litoměřic. Podle staré pověsti přivedly válečné výpravy až do blízkosti Velkého Března. Jan Žižka z Kalicha měl silného nepřítele v Zikmundovi z Vartemberka, pánovi na Děčíně. Jednoho dne se vydal se svým vojskem z hradu Kalich proti Děčínu. Cestou procházel i obcí **Leštinou**. Můstek, po kterém přejel, dodnes leží na východ od Leštiny a od té doby se mu říká Žižkův.

Pašerácká hospoda

Tam, kde končí okres Ústí nad Labem a začíná okres Děčín, je osada **Přerov**, která náleží obci Malé Březno.

Kdysi dávno byly na konci obce dvě zájezdní hospody. Byly přímo na břehu Labe blízko sebe. Jedna se zachovala ještě po 2. světové válce, ale ta, o které bude řeč, zmizela o hodně dříve. Obě hospody byly navštěvované různými pocestnými, ale jenom v jedné se scházeli pokoutní obchodníci a mívali tam srazy s pašeráky.

Četníci, kteří o tom věděli, měli snahu jim v jejich nekalých obchodech zabránit, byli však vždy neúspěšní. Nikdy se jim nepodařilo žádného pašeráka chytit.

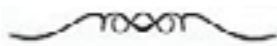
Dalibor Pilný, 9. tř.

Tenkrát měla sůl skutečně cenu zlata, toho si byli pašeráci vědomi. V této hospodě ji prodávali za veliké peníze. Četníkům nebylo jasné, kam zmizí pašeráci vždy beze stopy. Jejich zásahy bývaly bez úspěchů. Obchody v hospodě probíhaly a pašeráci mizeli vždy, když se zdálo, že nemají úniku.

O sůl přestal být zájem a pašeráci přestali obchodovat. Až tehdy po dlouhé době udělal v celé věci jasno sám hospodský .

Jen on věděl, že do sklepa této hospody vedla podzemní chodba, která pokračovala pod Labem a východ z ní byl na druhé straně v kopci. Pro pašeráky bylo jednoduché dostat se s nákladem nepozorovaně do hospody a uniknout v případě nebezpečí četníkům.

Sůl se pašovala z Německa a přes hranice vedli pašeráky převaděči, kteří měli svoje stezky, a unikali pohraničním strážníkům. Hospoda s chodbou pod Labem již není, soli je dostatek, ale pověst o pašerácích zůstala.

Zachráněná mlynářka

Léta Páně 1729 postihla **Zubrnice** a obce níže položené velká živelná pohroma. Dochované záznamy uvádějí, že 23. června se přehnala nad tímto krajem nebývale silná průtrž mračen. Jejím následkem došlo k nečekaně rychlému rozvodnění Lučního potoka. Příval vody v Zubrnících byl tak mohutný, že pobořil domy, stojící na břehu potoka, tenkrát ještě většinou dřevěné. Uváděny jsou i velké ztráty na životech.

Valící se proud nesl sebou vše, co mu stálo v cestě, klády, trámy, ploty i utonulé domácí zvířectvo. Nebylo divu, že v místě mezi obcemi **Leština a Malé Březno**, v úzkém údolíčku, kterým Luční potok protéká, došlo k ucpání prostoru mezi dvěma kopci vším, co voda nesla, a tím k vytvoření „jezera“. Leštinští se bránili vodnímu živelu, jak mohli. Ti, co to stihli, utíkali na stráně nad vesnicí, ti, co utéci nestačili, snažili se zachránit holé životy na střechách svých domků. Voda si ale svou daň přeci vybrala, dochované údaje mluví o 16 obětech. Ani k Malému Březnu nebyl rozpoutaný živel milosrdnější. Na břehu Lučního potoka stál mlýn, ve kterém žila ovdovělá mlynářka s malým děckem, které se narodilo až po mlynářově smrti. Mlynářka s děckem v náručí, obklopena svou čeládkou, stála na břehu potoka.

Dívali se na rozvodněný potok netušíce blízkost se katastrofou. Hráz mezi kopci se v jednom místě pravděpodobně protrhla a obrovská vlna i s trámy

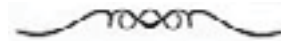
se valila na mlýn. Smetla mlýn i s lidmi stojícími na břehu potoka. V prudké kalné vodě našla smrt čeládka i malé mlynářčino děcko. Jediný, kdo jako zázrakem přežil, byla mlynářka. Byla vylovena u obce Roztoky. Až tam na levý břeh řeky Labe jí trám, kterého se jí podařilo zachytit, donesl.

Nikola Hemrová, 7. A

Z peněžní sbírky byla vystavěna v Leštině kaplička, na věčnou památku všech obětí, které si vodní živel vybral v tomto krásném koutu přírody.

V Leštině pobýval tehdy malíř a ten pod vlivem tragedie namaloval obraz. Obraz v chmurných barvách zachycující vodní hladinu, ze které vystupovaly střechy domků s postavičkami vesničanů, visel v leštiněské kapličce do doby, kdy musela ustoupit silnici, kterou bylo potřeba rozšířit.

Trpaslíci z Božího vrchu

Také v hlubinách Božího vrchu nedaleko **Verneřic** v minulosti žili trpaslíci. Drvoštěp Matouš by si sotva dal něco namluvit, a co neviděl na vlastní oči, tomu zkrátka nevěřil. Jednoho dne jako vždy těžce pracoval a jen občas se postavil, aby si narovnal ohnutá záda. Oči přitom ze zvyku upíral ke kapličce na vrcholu kopce, když náhle spatřil, že se děje něco naprosto neobvyklého. V zemi se objevila puklina, která se rychle zvětšovala.

V ní se vzápětí objevily dubové, železnými pásky pobité dveře a z hlubin kopce začali vystupovat vousatí trpaslíci v červených čapkách s ruksaky na zádech. V hustých řadách sestupovali k úbočí kopce. Poslední skřítek, který měl nejdelší vousy, nesl na zlatém řemínku železný klíč, zabouchl dveře a zamkl na tři západy. Samozřejmě, že si Matouše všiml a hned se na něho obrátil s prosbou. Ve chvíli, až mu poslední skřítek zmizí z dohledu, měl zaběhnout k východnímu svahu a klíč hodit do studny. Matouš začal vyzvídat, proč odcházejí, ale trpaslík nebyl moc sdílný.

Sotva skřítek zmizel, vzal klíč a uháněl k železným dveřím v očekávání, že za nimi najde poklady, proti nimž bude slíbená odměna zanedbatelná. Odemkl první západ aodemkl druhý, ale při třetím otočení se mu klíč zlomil v zámku, jako by ani nebyl ze železa. Místo, aby ho bral jako poslední varování, vidina bohatství jej zcela zaslepila.

Popadl sekyru a už chtěl vsí silou udeřit do dveří, které však náhle zmizely a hamižný nešťastník se seknul do vlastní nohy.

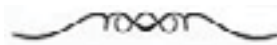

Veronika Kubištová, 6. tř.

Na místě, kde měl podle tvrzení klíčníka najít odměnu, málem vykrvácel. Našla ho až jeho žena, která se jej vydala hledat, protože se dlouho nevracel. Muž zchroml a jizva, která se už nikdy docela nevyléčila, každý rok na výročí nešťastné

události ošklivě krvácela. Matouš už nemohl pracovat v lese a do chalupy se vkrádala čím dál větší bída.

Jednoho dne se dobelhal ke studni na úpatí Božího vrchu, kde nařikal a prosil skřítky o odpuštění. Ti se však neozvali a do těchto míst se už nikdy nevrátili.

Čarodějnice z Babin

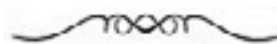
V tmavém lese u vsi **Babiny** obývala bídnou dřevěnou chatrč stařena, která se nuzně sbíráním léčivých bylin živila.

Šárka Hajnová, 8. tř.

A právě proto, že léčivou sílu bylin znala a nemocným pomáhala, považovali ji nevědomí lidé za čarodějnici.

O činnosti stařeny se vrchnost dozvěděla a dala ji radním pánům v Litoměřicích na soud. Katem mučena, doznala, že s d'ablem spolčena pracovala na záhubu lidských duší. Doznání svoje učinila, aby muka její nebyla prodlužována. Radní páni kázali ji spálit na náměstí, při čemž smrdutý kouř se vinul nad popravištěm a pověřiví lidé dokonce viděli, jak stařena v povětrí sedí na koštěti a divoce tancuje.

Čertův poklad

Kdybyste dokázali vyběhnout kopec **Kalich** u obce Třebušín na jedno nadechnutí, mohli byste se stát boháči. Není to však jediná podmínka. Museli byste na vrchol přiběhnout ve chvíli, když si tam čert přepočítává poklad, který má ukrytý pod velkým balvanem. Tak velkým, že s ním dokáže pohnout jen čert.

Ale když vystihnete pro svůj příchod tu správnou chvíli, přece ještě nemáte vyhráno. Je tu totiž ještě třetí podmínka: poklad v takovém případě získá jen ten člověk, který nikdy nezhrěšil. Takže poklad tam zůstává stále nedotčený.

Martina Sluková, 7. A

Hrabě z olšinského mlýna

Budou tonu téměř tři století, když se v **Olšinkách** odvíjel milostný příběh s tragickým koncem. Majitelka svádovského panství Marie Anna se v roce 1694 provdala za Giovanniho Gastona, vévodu toskánského a posledního potomka významného italského rodu Medicejských. Mladý vévoda se rád potuloval po panství a při jedné procházce nad

Olšinkami došel unaven k osamělému mlýnu, který tu vesele klapal. Jeho zájem se ihned soustředil na neobyčejně krásnou mlynářovu dceru, která ho okouzila nejen zjevem, ale i lahodným zpěvem. Často za ní přicházel a dlel po jejím boku.

Tereza Zvoničková, 8. tř.

Z milostného a důvěrného vztahu se dívce narodil synek. Vévoda byl dojat, že má potomka, ale když se o tom dozvěděla vévodova choť na svádovském zámku, začala připravovat pomstu. Později, když byl klučina větší, procházela se prý s ním mladá maminka v lese pod Ostrým. Z houštiny náhle třeskle vystřely, které ženu těžce zranily na prsou. Zanedlouho skonala v nedaleké myslivně Sedlo, ale synek vyvázl bez úhony. Vévoda byl touto tragedií nesmírně zdrcen a vytušil, kdo jí zosnoval. Mrtvou ženu nechal pohřbít v kostele sv. Jakuba Většího ve Svádově. Vévoda pak ještě v roce 1706 opustil svádovské panství a vrátil se zpět do rodné Itálie. S sebou vzal svého synka, nechal ho vychovat, dal mu jméno i titul „Conte di Melino“- hrabě ze mlýna. Příslušníci tohoto italského rodu se nestyděli za svůj původ, i když jejich pramáti byla pouze pohledná mlynářova dcera.

Lakomá kovářka

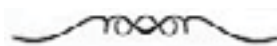
Na písčitém vršíčku na severovýchodní straně obce **Zubrnice** zcela zapomenut, obklopen listnatým lesíkem, nachází se omšelý z kamene vytesaný kříž. Kdysi dávno žil v Zubrnici kovář, jež, ač mírné povahy, měl tuze zlou, hašteřivou a nadevše lakomou ženu. Když sousedé přivedli koně okovat či k opravě donesli porouchané nářadí, vždy kovářka sama určovala cenu za práci. Kovář by rád kolikrát oko přimhouřil a těm potřebnějším i s platbou počkal. Ne však kovářka, kdo neměl peníze musel zaplatit třeba i poslední slepici!

Jan Houška, 9. tř.

Neštěstí nechodí po horách, ale po lidech. Kovářka začala churavět a po dlouhém stonání zemřela. S kovářem měl každý soucit, ale lakomé kovářky nikdo nelitoval. Za nějaký čas po její smrti, začali si sousedé stěžovat, že nemohou v noci spávat a že jakési kvílení a sténání je po vesnici slyšet. Nejprve pomysleli, že to snad meluzína či divé povětrí kvílí. Když však spatřili, že se ani větvička nepohnula, usoudili, že zlá kovářka nemá asi v hrobě pokoje. Kdosi kováři poradil, aby kamenný kříž zhotoviti a na odlehlém pozemku do země zasaditi nechal. Když tak učinil, nebylo již prý žádných tajemných zvuků více po vesnici slyšet.

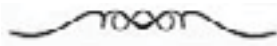
A tak kamenný kříž smířil kovářku se sousedy zubrnickými, a ta konečně věčného pokoje v hrobě našla.

Pověsti o Bukové hoře a okolí

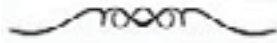
Čertův most

Na Bukové hoře je kamenný blok, podle pověsti zbylý pilíř mostu přes Labe, který zde měl čert za noc postavit. Vsadil se s místní stařenou o duši a nosil kameny až z vrchu Sedla nad Liběšicemi, kde se dodneška nachází Čertova rokle. Do kuropeční však nebyl hotov, most se zřítíl a zbyl jen kamenný pilíř, který můžeme najít ve stráni Bukové hory. Dnes se mu říká Stříbrný roh.

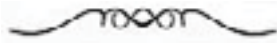
Trpasličí poklad

Kdysi se na Bukové hoře zdržovali trpaslíci, kteří v hoře zakopali velký poklad. Hlídá jej skalní duch, starý trpaslík samotář s dlouhým šedivým fousem. Jednou za sto let, na Květnou neděli, vychází, aby se rozhlédl po kraji. Poklad by prý mohl získat jen nevinný člověk v době, kdy mocný strážce nakrátko zmizí. Místo pokladu údajně označuje modrý plamínek.

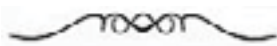
Zkamenělá panna

Na severním úpatí Bukové hory v místě zvaném Kout stojí balvan připomínající ženskou postavu. Podle pověsti je to zkamenělá děvče zakleté svojí babičkou. Dívka totiž v době mše svaté sbírala jahody. Dříve prý ještě držela v ruce kamenný hrnec s jahodami z kamene, ale ten jí prý ustřelil kdysi zde proslulý pytlák Gaube.

Divoký myslivec

V malé osadě Milířsku pod Bukovou horou se v lese v noci zjevoval přízrak divokého myslivce se psy.

Poklad na Bukové hoře

Již od pradávna ležel v Bukové hoře obrovský kus zlata. Lidé o něm věděli, ale nebylo člověka, který

by se odvážil vniknout do skalních jeskyní. Teprve mladý chamtivý rytíř Michael se rozhodl, že vykope hluboké chodby až do středu hory a získá poklad. Zlato chtěl prodat a za získané peníze na Bukové hoře postavit nádherný hrad. Když rytíř Michal přijel k Bukové hoře, rozezvonil se nad krajem poplašný zvonec. To bdělý strážce pokladu svolával své bratry skalní skřítky, aby se poradili, jak naloží s vetřelcem. Michalovi se mezitím leskly oči touhou po zlatě a neslyšel hlas zvonce a neslyšel ani nesmělé zavolání skřítky, který sem byl poslán, aby rytíře odvrátil od jeho nápadu. Teprve když nad Bukovou horou zapadlo slunce, zbystřil Michael sluch: kdosi ho volá jménem!

„Michaeli! Postůj maličko a poslyš, co ti chci říct!”

Martina Sluková, 7. A

Rytíř však neviděl nikoho, jen na stromě u cesty seděl bílý pták a červeným zobáčkem si načechrával peří.

„Michaeli!” ozval se znovu prosebný hlásek, „přestaň toužit po zlatém pokladu! Odejdi z tohoto kraje a vícekrát se nevracej!”

„Jakže?” rozzlobil se rytíř, „kdo se to opovažuje?” „Michaeli! Potlač hněv a poslechni mě, sice tě potká neštěstí!”

„Pryč!” vzkřikl rytíř, vytáhl meč a sekl po bílém ptáku, neboť se mu zdálo, že to mluví on. Ale minul se.

„Sám jsi rozhodl svůj osud, Michaeli!“ zaletělo k němu zpozzdálí.

Rytíř se opovrzhlivě ušklíbl, zasunul meč do pochvy a opatrně sestupoval z Bukové hory. Najednou vyrazilo z trní hejno obrovských bílých ptáků. Kůň se lekl a postavil se na zadní nohy. Rytíř vyletěl ze sedla a s výkřikem spadl ze skály a zabil se.

Lenka Reissigová, 7. A

Vzápětí ožila Buková hora drobnými vousatými postavčkami: beze slova se uchopili skalní skřítkové mrtvého rytíře a vynesli jeho tělo na vrcholek. Tam ho pohřbili a navršili nad ním kamení a nahoru položili luční kvítí.

Od těch časů se už nikdo nepokusil uloupit Bukové hoře její poklad.

Rozumbrada

V Nebočadech žil převozník, kterému jinak neřekli než Rozumbrada. Kdekomu radil, na všecko měl sto odpovědí, a když se dal do řečnění, nebyl k zastavení a mluvil jako vědma, kolikrát mu ani nerozuměli, co chce vlastně říct. „To má z toho věčného čtení,“ usoudili. Rozumbrada vlastnil jakousi černě vázanou knihu, opatřenou stříbrným

zámečkem, a ležel v ní celé noci. Jednoho krásného dne pověsil Rozumbrada řemeslo na hřebíček, pronajal si opuštěný rybářský domek na Farském ostrově a nastěhoval se tam. Z čeho byl živ, nikdo nevěděl, a kde bere na parádu, to teprve ne: jednou dvakrát za rok se totiž objevoval mezi lidmi po městsku vyfintěný, nos nahoru a v kapsách mu cinkalo. Tahali z něho rozumy, vyzvídali, dotírali, ale Rozumbrada se jen uškleboval, ťukal se do hlavy a významně breptal: „Jo, holenku, jojo!“

Jedné jasné noci, bylo to na svatého Jana, všimli si dva nebočadští kluci, že po Farském ostrově rejdí plno hořících jazyků. Rozhodli se, že se podívají, co se to tam děje. Starší z obou, synek rybáře z Nebočad, vytáhl otcovu pramici a veslovali k ostrovu. Jak se k němu přibližovali, zaslechli úděsný ryk - a vtom uviděli Rozumbradu: točil se před domkem jako káča, v ruce klacek větší, než

Božena Radičová, 7. B

byl sám, a mlátil hlava nehlava do hejna čarodějnic, které kolem něho svištěly na zapálených košťatech a chňapaly po něm jako zvlčilé feny. Na střeše rybářského domku seděl čert, uplivoval oheň a síru a nadšeně nadsakoval. Kluci se strachy přikrčili a poulili oči. „Vidíš, naši pořád říkají, že Rozumbrada je spolčen s d'ablem!“ šeptal mladší. „Koukni! Ty babizny ho snad sežerou!“ jektal druhý.

Vypadalo to tak: Rozumbrada už byl na lopatkách, čarodějnice ho šlehaly pomety a drápaly a kousaly ho, kam se dalo. Čert na střeše se ohavně chechtal.

Petra Vorlíčková, 7. B

„Honem, musíme pro Rozumbradu něco udělat!“ vykřikl rybářský synek, vztyčil se a začal do vzduchu malovat proti ostrovu veliký kříž: čert sjel se střechy jako střela, čarodějnice sfoukly košťata a rozutekly se. Ostrov pohltila tma.

Kluci zčerstva zabrali vesly a za chvíli stáli nad Rozumbradou: „Rozumbrado! Vstaň, už jsou pryč!“ Rozumbrada zalapal po vzduchu, nadzvedl se, ale v té chvíli zase ležel jako pytel brambor. „Doneseme ti krapet vody,“ nabídli se hoši a hnali se k domku. Ale jak otevřeli, vykřikli, otočili se jak na obrtlíku a metli pryč: po jizbě poskakovaly ohnivé jazyky, na stole ležela rozevřená kniha se stříbrným zámečkem, kolem seděli černí ptáci s holými krky a krvavými zobany do ní klovali.

„Rozumbrado!“ křičeli kluci a cloumali převozníkem, ale ten už byl mrtvý.

A tak skončil nebočadský převozník, vyvolával nečisté síly a spolčoval se s d'ablem.

Tomáš Radič, 7. B

Růže z Kamýka

Pověst nám vypráví, že býval kdysi v Žernosekách templářský hrad. Rytíř, který jej spravoval, byl hrubé a prudké povahy.

V těch časech žil na hradě Kamýku, na jihozápad od Velkého Března, hradní pán se svou dorůstající dcerou. Žena mu zemřela před lety a dcera byla jeho jediná radost i láska i pýcha. A říkalo se, že tak jako je kamýcký pán mírný a dobrotivý, tak je jeho dcera krásná. Její dlouhé kadeře připomínaly vonnou letní noc a její tvář jasnou růžovou hvězdu, která té noci vzešla. Rytíři z celých Čech se sjížděli na Kamýk, aby ji spatřili a zkusili, zda by se jí nezalíbili. Leckterá přilba se zableskla na hradním nádvoří, leckterý pestrý chochol tu zavlál a zařinčel udatný meč. Všichni přicházeli marně. A cesta k hradu byla už vytepaná koňskými kopyty tak, že na ní nerostla ani travička.

Jednoho dne se mezi nápadníky objevil také templářský rytíř ze Žernosek. Rázně a zhurta předstoupil před dceru hradního pána. Chtěl na vlastní oči spatřit dívku, které se říkalo Kamýcká růže. A jen ji spatřil, chtěl si odvést sebou. Ale vojácké mravy a prudkost templáře polekala kamýckou růží tak, že před ním prchla. Tu se

templář vrátil a pomstychtivost v něm planula jako vysoký a zlý oheň.

Jeden den vymýšlel plány, druhý den je uvedl ve skutek. Vyslal své ozbrojence do houštin kolem hradu Kamýka, rozkázal, kde se mají rozestavit, a řekl jim, v který čas vychází dcera hradního pána na procházku se svou družinou.

Růže z Kamýka opustila v určitou hodinu hrad, jak mívala ve zvyku. V tu chvíli se pohnuly lesní houštiny, les zašuměl, jako by do větví vstoupil vítr. Ozbrojenci rozprášili družinu, zmocnili se dcery hradního pána, a nežli na místo přepadu doběhly stráže z hradu, slehla se po útočnicích zem.

Smutek naplnil všechny síně hradu. Sklíčený pán vysílal posly a pátrače a zvědy do všech stran, ale nikdo o dívce nevěděl. Zoufalý rytíř se na konec přistrojil za potulného pěvce a sám se vydal po hradech hledat ztracené dítě.

Martina Sluková, 7. A

Poznal mnoho hradů, vyslechl od hradní čeledi spoustu příběhů a zpráv, a přece se žádná netýkala jeho dcery. Kolikrát naslouchal pod okny žalářů, kolikrát tiskl ucho na zeď hradních vězení, ale žádný hlas vězňů se nepodobal hlasu jeho dcery.

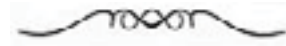

Jana Hlavničková, 7. A

Na svém putování se dostal i na templářský hrad do Žernosek. Nikdo v potulném pěvci nepoznal hradního pána z Kamýku. Navečer vyhledal hradní kapli. Jak tu klečel a spíval ruce, zaslechl pojednou pláč. Pod kamenem, na kterém spočinuly jeho unavené, nepokojné nohy, někdo naříkal a volal o pomoc. Rytíř se sklonil ke kameni a poznal hlas své dcery. Vycházel ze sklepení pod kaplí.

Se srdcem sevřeným bolestí opustil rytíř kvapně Žernoseky a pospíšil na svůj hrad. Zde na Kamýku odložil šat potulného pěvce a oblékl zbroj. Potom svolal všechny, kdo mohli nést zbraň, a vytáhl proti templářskému hradu. Hněv a křivda mu nabrousily meč a touha po dceři ho poháněla. Dřív než se templáři vzpamatovali, byl hrad dobyt, rytíř z Kamýku vběhl se svými nejvěrnějšími do kaple, kázal zvednout kámen a s pochodní v ruce sestoupil do vězení. Tam ležela jeho růže bez života. Smrt ji vysvobodila z utrpení dříve, než ji mohl vysvobodit kamýcký pán.

Kamýcký rytíř vyšel ze sklepení bledý a mlčky nesl nad hlavou pochodně, která před chvílí ozářila jeho bezduchou dceru. Touž pochodní zapálil hrad, a co neshořelo, rozvalili a rozbořili jeho lidé.

Zkamenělé stádo

Všebířově měli pasáčka, který na obecním pastvisku u lesa všem sedlákům stádo pásal. Jednou, kde se vzala tu se vzala, stála před ním ošklivá žena s rozčuchaným havraním vlasem, s dížkou pod paždí a chtěla dojiti nejlepší krávu. To pasáčka rozzlobilo a chtěl ji bičem udeřit. „Domů již krávy nedostaneš,“ vykřikla zlostně a zmizela. Když slunce zapadlo a chtěl domů hnáti, musil jít sám; všechny krávy zkameněly. Plačky vypravoval sedlákům, co se mu přihodilo. Nabili mu ze zlosti a vyhodili jej do tmavé noci. Vrátil se do lesa a bloudil sem tam. O půlnoci přišel k jeskyni. Pln bázně do ní vešel. Tam uzel onu stařenu, jak v kotlí vaří všelijaké koření. Když ho uviděla, ušklíbala se na pasáčka a pravila: „Chceš-li zase krávy mít, musíš všechny kameny do údolí svaliti.“ Pasáček byl velmi nešťastný, takovou práci nemůže sám zastat. Když tu k němu přistoupili tři trpaslíci a nabídli mu svou pomoc. Počalo již svítati a na východě rděly se červánky, když s prací začali. Jeden balvan za druhým kutálel se do údolí. Trpaslíci pomáhali mu příliš velké balvany svalovati. Když byl s prací hotov, seběhl do údolí a tam uviděl kravičky vesele poskakovati a bučeti. Jen jedna zůstala kamenem a podnes tam leží.

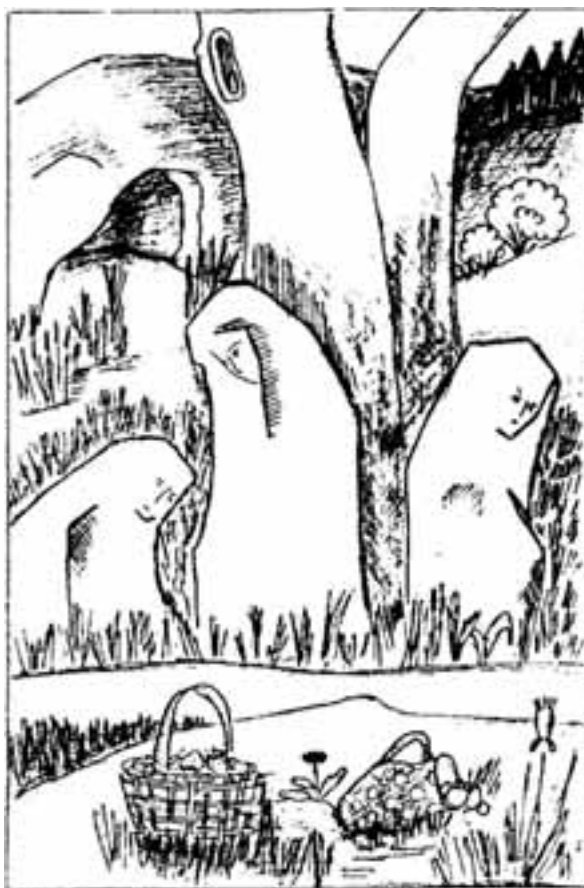

Michaela Vitáková, 9. tř.

Tři kameny

Rodiče měli tři dcery, se kterými se vydali na výlet na **Sedlo**. Tam byla spousta jahúdek, báječně to tam vonělo, a tak děvčata začala jahody trhat. Taková lahúdká, přímo lahoda a rodiče najednou, že se půjde domů, poněvadž na západě se nějak podezřele kupí mračna. Děvčatům se ještě nechtělo a přesvědčovaly, že ještě chvíli, že rodiče snadno dohoní.

Jenže mračno si pospíšilo, slunce se za něho schovalo a při tom setmění začalo být děvčatům úzko. Jedna sestra se už rozběhla směrem k domovu, ale ta nejstarší ji zadržela. Nikam se nepoběží, poněvadž by to nestihly a schovají se v jeskyňce. Nedoběhly tam. Uprostřed cesty zahřmělo, z mračna sjel blesk a v tu chvíli místo tří děvčat stály na Sedle tři kameny.

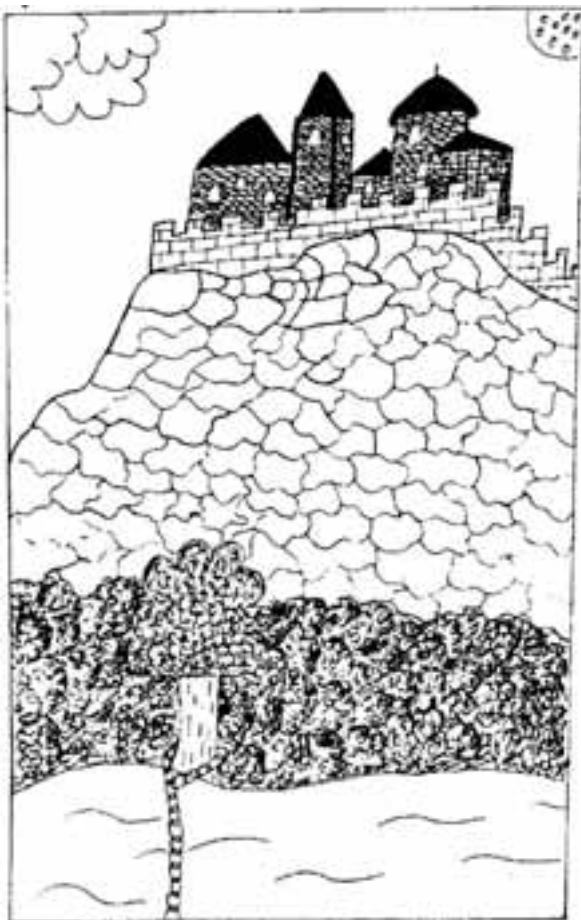

Veronika Sloupová, 9. tř.

Založení hradu Střekov

To bylo dávno, v době, kdy hrozilo z půlnoční strany české zemi nebezpečí. Byli to Míšeňští, kteří podnikali ze severu loupežnické výpravy až na Bílinsko a Litoměřicko. Kradli dobytek i úrodu, a

co nejhoršího: odvlékali s sebou ženy i děti, aby je na lodích nebo na prámech odvezli po Labi z kraje. „Takovému počínání musíme udělat přítrž,“ řekl Hostivít, osmý kníže z Oráčova rodu a svolal vladyky. Očekával jejich radu.

Filip Šálek, 7. B

Po chvíli ticha povstal vladyka jménem Střek. „Uměl bych si pomoci, kníže,“ prohlásil a pokračoval: „Stačí jen vystavět u Labe na příhodném místě hrad a odtud nepřátelům zabránit, aby se po řece plavili. Já sám bych měl o takovém místě povědomí...“ Ostatním vladykům i Hostivítovi se nápad zamlouval, takže panovník brzy rozhodl: „Jdi k Labi a postav ten hrad, Střeku. Knížecí pokladna je pro tebe otevřená a ani o zbrojné lidi nemusíš mít starost. Dám ti všeho, kolik budeš potřebovat.“

Netrvalo dlouho a vladyka se vydal s družinou do Středohoří. Stranou minuli rozvaliny luckého hradu Klepý a poté sestoupili do širokého labského údolí. I když nepřítel nespátřili, tu a tam vypálená stavení svědčila o jeho přítomnosti.

Po obou březích se začaly objevovat kopce, až nedaleko před ústím Bělíny řeky uviděli vysokou černou skálu, spadající do Labe jako stěna.

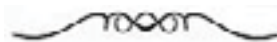
„Jsme na místě!“ zvolal Střek. „Tady na té skále hrad vystavíme!“ Dali se do díla a třebaže mohli těžké opracované kmeny dopravovat jen po úzké

neschůdné stezce, rostla srubová stavení jako z vody.

Střekov, jak hrad po dokončení podle vladyky nazvali, se stal opravdu nezdolnou překážkou.

Za dne bylo vidět daleko do údolí, takže se pokaždé mohli obránci včas připravit a nezané hosty odrazili. A v noci? To napjali přes řeku dlouhý řetěz, aby ani pod rouškou tmy nikdo po Labi neproklouzl.

Tak moudrý vladyka zabezpečil kraji klid a mír a mohl na hradě spokojeně žít.

Tresty boží

Jednu neděli se obyvatelé vesničky Homole tradičně vystrojili a šli na mši. Sedlák, o kterém se říkalo, že je nejlakotnější, však zůstal pracovat na poli. „No co se dneska děje? Vy nejedete do kostela?“, volali na něho kolemjdoucí. Sedlák však nedbal a horlivě pracoval dál. Když se pak homolští vraceli domů, spatřili sedláka na jeho poli zkamenělého.

Jakub Fischer, 6. tř.

Smíření bratří

Žili kdysi ve Svádově dva bratři. První z nich se jmenoval Fridrich. O jedno léto mladší byl

Heinrich. Vyrůstali spolu málem jako dvojčata a uměli stát jeden při druhém.

Jejich otec onemocněl a brzy zemřel. Ještě než se tak stalo, požádal staršího syna, aby dobře spravoval celý jeho majetek do té doby, než Heinrich dovrší plnoletosti.

Heinrichovi se otcovo přání nezamlouvalo. Cítil se ošizený a ponížený. Jeho mladou mysl mu zatemnila zlost, zmocnil se ho hněv. Z bratří se stali sokové. Minula dlouhá léta. Oba bratři se již oženili. Fridrich žil se svou chotí Alžbětou na panství v Tašově a Heinrich zase s milovanou Annou ve Svádově.

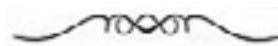
Jednoho dne poslal Heinrich svému bratrovi list a v něm stálo: „Bratře, vyzývám tě na souboj. Přijed' nazítří v poledne k Valtířovu. Zde zkřížíme zbraně.“ Fridrich se velmi zdráhal. Bratrovražedný souboj byl proti jeho mysli. Trvalo dlouho, než se rozloučil s Alžbětou a vyšvihl se do sedla. Když přijel na smluvené místo, seskočil z koně a klidným hlasem řekl Heinrichovi: „Tu jsem, bratříčku, přijel jsem beze zbraně. Jestli chceš, ukonči můj život a ponech si otcovo dědictví.“

Michaela Vitáková, 9. tř.

Jak toto Heinrich uslyšel, zahodil svůj meč, objal bratra řekl: „Chyboval jsem, odpusť. Pojd' me už navždy žít v přátelství a lásce.“ Oběma dojetím vyhrkly slzy. To bylo shledání.

V malebné krajině, na břehu řeky Labe ve Valtířově, kde místo řinčení zbraní zavládl smír a klid, nechali postavit kostelík, který tam stojí dodnes.

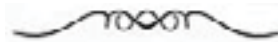
Ztracený poklad

V Touchořinách na Obecním vršíčku byl skryt poklad. Jen o půlnoci mohl býti nalezen. Jednou vedlo se třem rodinám v obci velmi zle a muži si usmyslili, že poklad půjdou hledat. Před půlnocí vzali motyky a lopaty a šli. Když bilo dvanáct, začali kopati. Za půl hodiny narazili vskutku na těžkou truhlici. Namáhali se, aby ji vyzdvihli, ale nadarmo. Jeden z nich udeřil ve zlosti motykou na

Tereza Zvoničková, 8. tř.

víko truhly. To s praskotem odskočilo a z truhly vyšlehl mocný plamen. Když odbila jedna, plamen zhasl. Když se muži nevraceli, šly ženy na Obecní vršek. Našly tam vedle hluboké jámy ležeti tři zuhelnatělé mrtvoly.

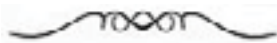
Upír

V roce 1345 žil v Levíně hrnčíř Duchač, jehož ženou byla Brodka - zlá kouzelnice. I když se jí manžel snažil čarování rozmluvit, Brodka nepřestala. Jednou vyvolala zlé duchy a toho dne zemřela. Lidé ji nechtěli křesťansky pohřbít, a tak ji zakopali na rozcestí. Od té doby se na tomto místě plašila zvířata, protože se tam zjevovala Brodka, mluvila na lidi a lekala je tak k smrti.

Hana Janáčková, 7. A

Po těchto událostech ji vykopali. Její závoj, který měla kolem hlavy, byl způli sněden. Vrazili jí do srdce dubový kolík a znovu ji zahrabali. Ale nepomohlo to. Brodka se stále zjevovala. Nejen že lidi strašila, ale ona je i zabíjela a na jejich mrtvolách poskakovala a radovala se. Tak ji lidé zase vyhrabali. Našli ji, jak drží v rukou dubový kolík. Na to Brodku i s kolíkem spálili, popel nasypali zpět do hrobu a vše zahrabali. Na tomto místě byl pak často vídán vzteklý vzdušný vír.

Úkryt ve žlabě

V letech 1639 - 1640 žilo se obyvatelům Velkého Března a okolí špatně. Švédské oddíly často vpadaly do zdejší krajiny a docházelo zde k bojům s císařským vojskem i k loupení a násilnostem vůči obyvatelstvu. V tom si obě strany v ničem nezadaly. Ve Verneřicích ležel tehdy početný oddíl císařských. Velitelem této posádky byl šlechtic z Lauenburgu, kterého měli Švédové v podezření, že se podílel na smrti jejich krále Gustava Adolfa.

Švédové připravovali tajně útok na Verneřice, aby posádku potřeli a šlechtice zajali. Své přípravy a pohyby udrželi v naprosté tajnosti, a tak se jim přepad podařil. Verneřice byly v nočních hodinách zastíženy v bezstarostném spánku. Oddíl byl rychle přemožen a jen několik vojáků se zachránilo útekem. Tak neočekávaný byl přepad.

Mezi zajatými ani mezi mrtvými nebyl však nalezen šlechtic z Lauenburgu. Švédové plni zuřivosti prohledávali všechny půdy, komory i kdejaké kouty, ale velitele nenašli. Klonili se proto k názoru, že se mu přece jenom podařilo uprchnout, i když bydlil v domě na náměstí, dokonale obklíčeném. Dům, kde měl své místnosti, byl opět a opět prohledáván, obyvatelé často vyslýcháni i odměna za dopadení velitele vysána, ale ten jako by se do země propadl. Nikoho po tak důkladném pátrání už ani nenapadlo, že by se mohl ještě v městečku skrývat. A přece tomu tak bylo.

Mezi domy číslo 139 a 140, dosud na náměstí ve Verneřicích stojícími, byla tak úzká mezera, že se takřka střechy obou domů stýkaly. A zde pro svod vody byl přidělán široký společný okapový žlab, ke kterému byl přístup malými dvířky z půdy domu č. 139, aby jej bylo možno v případě jarního tání či velkého sněhu vyčistit. Zhotoven byl z velmi silného plechu, takže pohodlně unesl i dospělého člověka. Sem se ukryl šlechtic z Lauenburgu, který hledal při přepadu v domě číslo 139 útočiště a neměl už jinou možnost zachránit se před Švédy. Z jejich rukou mu hrozila jistá smrt.

V tomto úkrytu za značného nepohodlí i nepřízně počasí strávil skoro bez jídla tři dny. Při tom dobře slyšel, jak Švédové na náměstí vyhledávali velikou odměnu za jeho dopadení. Trnul obavami, jak se jeho hostitel, který mu úkryt poradil, zachová. Ten ale považoval šlechtice sice za nevídaného, ale přece jen hosta a nedal se proto zlákat ani vysokou částkou k tomu, aby ho prozradil. Ba nezalekl se ani hrozeb smrti, kterými švédský velitel nešetřil.

Asi po třech dnech bdělost nepřítele poněkud polevila, protože císařští byli daleko, a že by Lauenburg byl dosud ve Verneřicích, na to už nikdo ani nepomyslel. Svedl proto hostitel čtvrté noci

šlechtice na dvůr domu, uložil ho, převlečeného do selských šatů, na dno vozu, zaházal hnojem a slámou a časně ráno ho vezl neslavně přes náměstí. Jak se cítil a byl cítit pan císařský velitel, o tom se raději nebudeme šířit.

Vůz byl sice Švédy kontrolován, ale že by někdo v hnoji hledal úkryt, to je nenapadlo. Tak bez slávy a fanfár projeli všemi hlídkami a pak už se Lauenburg snadno dostal k císařským.

Povídá se, že na své záchránce nezapomněl a že hospodáři z čísla 139 poslal pěknou odměnu. Sám pak do Verneřic už nikdy nezavítal, i když byli Švédové z Čech dávno vypuzeni.

Vysloužil si tam totiž přízvisko „hnojný generál“.

Barbora Mizunová, 8. tř.

Dívčí skok

Na skále, jejíž pata proudu labského se dotýká, šedají se zdi hradu Střekova. Čtyři hodiny cesty od Střekova po proudu, nad vsí Lhotou Přední, vyčnívá hrad jménem **Vrabinec**. Ze zdí jeho zbyly dnes nepatrné zbytky.

Na Vrabinci sídlil šlechtetný rytíř, který měl spanilé dcery. Na Střekově měl sídlo rytíř loupežný a ten měl tři syny krásné, štíhlé, ale divoké a nevázané. Proto se jich obávala celá krajina. Loupežný rytíř střekovský si umínil, že ožení svoje syny s dcerami rytíře vrabinského. Synové souhlasili a vydali se i s otcem na Vrabinec na námluvy. Vrabinský rytíř však je odmítl pro nečestné řemeslo, jež provozovali. Nápadníci opouštěli Vrabinec za hlasitého spílání a posměchu. Záhy přišli na

Vrabinec dva poutníci. Byli přijati vlídně, pohoštěni a dán jim nocleh. Když obyvatelé hradu usnuli, poutníci otevřeli hradní bránu. Střekovští vnikli do hradu a rozpoutal se boj na život a na smrt. Veškeré obyvatelstvo hradu bylo pobito až na tři sestry, dcery rytíře vrabinského. Uprchly podzemní chodbou. Hrad byl zpusťšen a zapálen.

Prchající dcery, pronásledovány loupežnými rytíři, dostaly se až na výběžek skály, pod níž proudilo v hloubi Labe.

Barbora Mizunová, 8. tř.

Umínily si raději zemřít, než se dostat za živa do rukou divokých lupičů. Skočily společně do Labe, ale šťastnou náhodou vyvázly bez pohromy, neboť padly do hustého rákosí. Odtud se jim podařilo prchnout, poněvadž pronásledovatelé ztratili jejich stopy. Skála se ještě dnes jmenuje Dívčí skok. Skála se nachází u obce Jakuby, půl hodiny od Vrabince.

Vůl a zvonek

Na levém břehu Labe, nedaleko od Ústí nad Labem, pod skálou Vrkoč, krčí se na úzkém pruhu země vesnička **Vaňov**. První zmínka o této slovanské okrouhlici je z roku 1293, to však neznamena, že neexistovala dávno před tím. Jedná se totiž o staré slovanské sídlo a založil jej podle

všeho jistý Václav, kterému doma mezi svými říkali Váňa.

Božena Radičová, 7. tř.

Protože byl příčinlivý a dobrý hospodář, vlastnili on a jeho rodina hospodářský dvůr. A tak vzniklo pojmenování Váňův dvůr a přivlastňování příponou — ov jméno Vaňov.

Labe v těchto místech prudce žene a dosahuje největší hloubky z celého okresu. Sousedé vaňovští se sice mohli pyšnit nádherným výhledem na věže města Ústí i na vrchy na břehu protějším, jimž Vysoký Ostrý vládne jako Milešovka vládne v pohorí hlavním. Také tajuplné zdi hradu Střekova přitahovaly pozornost a poskytovaly látku k zajímavým hovorům. Přesto vaňovští byli nespokojeni. Dlouho se trápili a léta přemýšleli, jak svoji ves něčím obzvláštní a vylepšiti mohli. Jednoho dne konečně přišel kýžený nápad. Ač chudí jako myši, vystavěli si po usilovném šetření kapličku, avšak na zvonek se zmocni nemohli. A kaplička bez zvonku je zrovna tolik jako švarná dívka bez šohaje. Pro vaňovské udeřila hodina pomoci. Při práci na políčku se stala věc dosti neobvyklá. Jeden vůl, zvíře, jež je vzorem klidu a trpělivosti, splašilo se při práci polní a uhánělo o překot. Marně se snažil čeledín zvíře zastaviti. Strachem oslepené z jedné vysoké skály se zřítilo a vypustilo dole svoji nevinnou volskou duši.

Vaňovští porozuměli Božímu znamení. Vola ihned stáhli a s masem i kůží pospíchali na trh, aby ústeckým měšťanům dobře prodali. Za utržené peníze koupili si zvonek do své kapličky. Od těch dob se třikrát denně zvonilo a zemřeli někdo, zvonek oznámil také tuto událost okolí veškerému. Ve válce světové z rozkazu císaře Františka Josefa I. byl vzat zvonek i z kapličky vaňovské na výrobu zbraní vražedných. A tak musí občané čekat na jiného vola, který obětuje svůj život a maso i kůži na nový zvonek do kapličky.

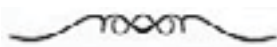
Zakleté panny

Jeden muž z Neštěmic, když se vypravil v adventu na bohoslužby do Ústí nad Labem, potkal u svádovského přívozu šedivého mužíčka a ten ho úpěnlivě prosil, aby šel s ním, že bude za to bohatě odměněn. Po krátkém váhání vyhověl překvapený muž šedivému mužíčkovi a nechal se odvést na hrad Blansko. Když tam došli, mužíček otevřel dveře sklepa. V krásné klenuté komnatě seděly tři panny a před každou z nich stál pytel plný zlata. S radostným úsměvem na tváři kývaly panny na muže, aby přistoupil blíže. Muž se však díval po svém průvodci a nikde ho neviděl - jako by se po něm zem slehla. Muž dostal strach, utekl z komnaty a hnán strachem, opouštěl rychle hrad Blansko.

Božena Radičová, 7. B

Marně za ním panny volaly: „Ó, proč jsi nás nevysvobodil? Stačilo jenom dotknout se jednoho pytle, mohl jsi nesmírně zbohatnout a my bychom byly svobodné. Takhle musíme čekat dalších sto let.“

Zakopaná pokladna

Žil pod **Sedlem**, nikdo dnes neví, ve které vsi - jedni říkají v Srdově, jiní ve Lhotsku, někteří v Hradci, ale jistoty nikdo nezná - starý domkář. Pracoval u sedláků, zatím co žena na políčku pracovala a kravičku obstarávala. Měli hromádku dětí. Skromně avšak spokojeně žili. Přišla nemoc, žena ulehla, dlouho stonala a nemoc hrozných peněz stála. Domkář kravičku, políčko a všecko lepší prodal, aby ztracené zdraví ženě koupil a všecko marno. Umřela chuděra a domkář zůstal s drobotou sám. I domek na buben přišel.

chaloupku hleděl. I děti se rozplakaly. Neviděli ani, jak po silnici blíží se k nim hubený mužík s dlouhým šedivým vousem v kaftanu také šedivém. Když až k nim došel, vyrušil je ze vzpomínek otázkou, co že tu dělají. Domkář vypravoval, jak byli šťastni a jak je nemoc a nouze z rodného hnízda vyhnala.

„Není nikdy tak zle, aby nebylo zase dobře,“ řekl vážně stařec.

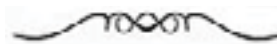
„Nad krajem zdejším také dobré i zlé doby táhly. Na své vlastní oči jsem viděl, jak právě na tom místě, kde sedíte, Švédové válečnou pokladnu zakopali, když voje jejich před císařskými utikaly.“

„Tu hroznou válku, že pamatujete?“ optal se domkář.

Vyschlý mužiček jen smutně hlavou pokýval.

„Což jste snad...“, nedořekl. „... Věčný žid,“ stařík zaň dopověděl a volným krokem dále kráčel.

Začal domkář na místě hned kopati a opravdu válečnou pokladnu našel. Vykoupil domek i políčko. Kravku si opatřil a v domově dále spokojeně žil.

Martina Sluková, 7. A

A tak jednoho dne svázal do ranečku vše, co zbylo, sebral se s dětmi a zadem za vsí odešel, aby jinde výdělek hledal. Hodný kus za vsí posadil se s dětmi nad úvozem u silnice a řekl jim: „Podívejte se dobře naposled, kde jste se narodili, kdo ví, zda-li se sem vrátíte!“ A oči se mu slzami zalily, když na

Pověsti o zapomenutých hradech

V malebné krajině Českého středohoří, pár kilometrů jihovýchodně od Velkého Března, se tyčí dva kopce, skrývající pozůstatky málo známých středověkých hradů s neobvyklými jmény - Panna a Kalich.

Zkamenělé panny

Pvní z dvojice hradů, zvaný **Panna**, se nachází na strmém zalesněném vrchu nad obcí Řepčice. Hrad založil Zikmund z Vartemberka v roce 1421 po neúspěšném dobývání nedalekého Kalicha. V roce 1423 Pannu naopak dobyli a obsadili husité. Již v roce 1437 byla zbořena na rozkaz samotného císaře. Kromě nepatrných pozůstatků brány a náznaků valů se z hradu bohužel nic víc nedochovalo. Zato se z vrcholových skalisek kopce otevírá krásný výhled do kraje. Přímo naproti spatříme Kalich, který může být dalším cílem našeho putování. Pod vrcholem Panny se také nachází skála lidově zvaná Zkamenělá Panna.

Martina Sluková, 7. A

Pověst vypráví, že hospodyně poslala dvě dívky pro jahody. Děvčata začala sbírat jahody, a protože jich bylo kolem spousta, zapomněla se a domů přišla pozdě. Hospodyně se na ně zlobila a hrozila jim, že

až půjdou do lesa příště a neposlechnou ji, určitě je tam něco zlého potká.

Když šly za několik dnů dívky opět do lesa na jahody, hospodyně po nich chtěla, aby se vrátily do poledního zvonění. Ale situace se opakovala. Jahod bylo všude spousta, v lese svítilo sluníčko, vzduch krásně voněl a dívkám se domů moc nechtělo. Nějaká ta chvilka navíc přece nevadí. Jenže pak se ozvalo polední zvonění a s posledním úderem zvonu dívky zkameněly.

Podle jiné varianty jde pouze o jednu zkamenělo dívku. Byla v lese s kamarádkou na jahodách. Když zazvonilo poledne, vyzvala jedna dívka druhou, aby se spolu pomodlily, a první odpověděla, že nemá na modlitbu kdy, protože ještě nemá plný džbán.

A tak proto zkameněla.

Zkamenělé víno

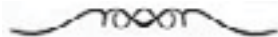
Hrad **Kalich** nechal postavit v roce 1421 Jan Žižka z Trocnova, když dobyl původní dřevěnou tvrz řádu německých rytířů. Roku 1437 Kalich obléhali přívrženci Zikmunda z Vartemberka. Po roce 1470 začal chátrat a postupně zanikl. Nyní zde spatříme pouze malé zbytky zdí.

Lenka Reissigová, 7.A

Vypráví se, že v rozvalinách Žižkova hradu někdo kopal a prokopal se do sklepení, kde našel sud vína.

Sud byl prastarý a víno v něm se za ty věky proměnilo v kámen. Jen docela uprostřed kamene, v hnízdě ne větším než pěst, se dochovalo několik doušků. Víno bylo červené jak prolitá krev a silné jako touha lidí po spravedlivém čase.

Zlatý důl na Liščině

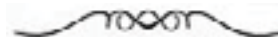
U Ploskovic je kopec Liščin, kterému se také v minulosti říkalo Zlatý vrch. A opravdu na starých německých mapách najdeme označení Goldberg. Na svahu tohoto kopce směrem k obci Myštice je vidět jáma, jakoby vykopaná před dávnými časy. Ta jáma mívala jméno Zlatodol, protože se říkalo, že se tam dolovalo zlato. Pověst vypravuje, jak se to všechno událo.

Tomáš Radič, 7. B

Na svahu Liščina pásával ovce pasák z ploskovického panského dvora. Ten našel jednou ve křoví mezi kamením několik žlutých drátků. Pěkně se leskly a byly měkké. Když měl hnát stádo s pastvy, obtočil drátky beranovi kolem rohů. U zámku potkala pasáka se stádem paní kněžna. Všimla si ozdobených beranových rohů a ptala se pasáka, co to znamená. On jí všechno pověděl, sundal drátky z beranových rohů a podal je kněžně. Ta hned poznala, že je to ryzí zlato. Potvrdil jí to i zlatník z Litoměřic.

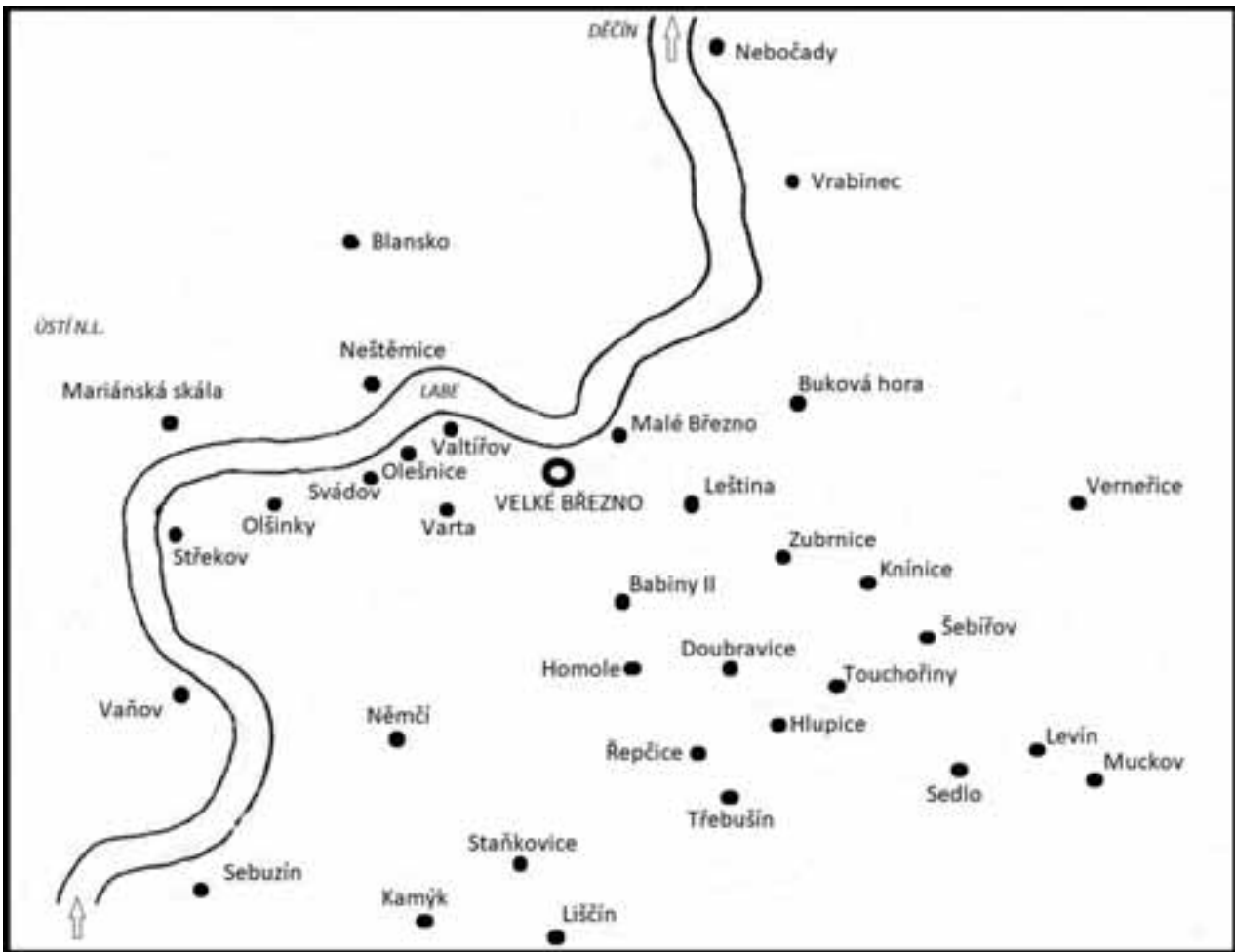
Kněžna povolala tři zkušené horníky - cizozemce, kteří se měli ujmout kutání na vrchu Liščině. Začali tam kopat, dlouho pátrali po zlatě, ale dřív než se mohlo mluvit o nějakých nálezích, Zlatý důl se sesul a pohřbil všechny tři horníky. Po tomto neštěstí kněžna zanechala dalšího hledání zlata. V pozdějších dobách se našli lidé, kteří na svou pěst zkoušeli kopat na Liščině. Ale vždy to nešťastně skončilo. Říká se, že v Liščině hlídají zlato pidimužáci a mstí se každému, kdo by jim ho chtěl vzít.

KONEC POVĚSTÍ

Turisticko - vlastivědný průvodce

Velké Březno a okolí

Babiny II.: ves založena koncem 12. st., přešla z královského majetku do rukou pražských biskupů. V r. 1335 získal ves klášter augustiniánů v Roudnici a v roce 1399 ji zakoupil Jan z Kamýka. Později patřila k panství Liběšice. V r. 1950 se stala osadou obce Čeřeniště, v r. 1961 osadou obce Tašov a v r. 1980 byla integrována k obci Malečov. Od r. 1990 patří k obci Malečov již jenom katastrální území, protože ves zanikla v roce 1980, kdy se oblast stala vojenským výcvikovým prostorem. V okolí Babinské louky (550 m.n.m.), přírodní památka k ochraně kriticky ohroženého zvonovce liliolistého, kosatce sibiřského a dalších vzácných druhů rostlin na zbytku území tzv. babinských orchidejových luk. Místní jméno Babiny je odvozeno od osobního jména Baba = Babova ves. Též někdy vykládáno jako původně podstatné jméno babina = les babyk.

■ **Boletice - Nebočady:** V 6. století se přistěhovali první Slované. Na pravém břehu Labe to zřejmě byli Křešici, Bolatici, Hostici či Těchlovici. Pozvolným procesem se později vytvářejí zřejmě větší vývojové celky - kmen Děčanů a kmen Nebočanů (event. Nabočanů) a v 9. století vstupují do svazku rodícího se českého státu. V 10. století bylo vybudováno kamenné hradiště v Děčíně, s největší pravděpodobností jako knížecí správní středisko a možná i jako bezpečnostní opatření nad křižovatkou obchodních cest (Solná stezka, Lužická stezka). 17. století je poznamenáno několika střety mezi poddanými a vrchností. Ve třicetileté válce se dostávají na území Čech švédská vojska. Také v Boleticích byli Švédové, je zde pochován i jeden švédský voják. Nouze a bída byly obrazem tehdejší doby. Za tohoto stavu počaly selské nepokoje a selská povstání. Na pravém břehu Labe bylo středisko vzbouřenců v Nebočadech. Po porážce vzbouřenců císařským vojskem byl nebočadský starosta oběšen. Další dvě století trvalo, než došlo k podstatným změnám. V roce 1848 vznikla v Nebočadech národní garda. Z provincionální krajiny po založení železnice a zprovoznění labské vodní cesty se stává území, jehož hospodářská váha rok od roku stoupá. Vznikají nové průmyslové podniky, počet obyvatel se znásobuje. Za těchto podmínek se utváří i vědomí nutnosti vzdělání všeho obyvatelstva. Historie

nebočadského a boletického školství sahá daleko do minulosti. V oblasti duchovní péče totiž patřily Boletice od nepaměti k Nebočadům. Podle výmarských análů existovala v Nebočadech škola již za panování Vartenberků. Dne 2. června 1712 byla zasažena bleskem fara a vyhořela. Spolu s ní i kostel a škola. Koncem 19. st. století se začíná se stavbou továren v Boleticích, stoupá i počet obyvatel. Nebočadská škola, do níž chodily děti z celého okolí, nedostačovala již svojí kapacitou, a proto nebočadská školní rada rozhodla o provizorním umístění dalších školních místností v Boleticích. Stalo se tak a v r. 1903 se začíná vyučovat v jedné třídě a v r. 1904 jsou Boletice prohlášeny školní obcí. V tomto roce také sděluje okresní hejtmanství osamostatnění obce Boletice nad Labem, která dosud patřila pod správu obecního, poštovního a staničního železničního úřadu v Nebočadech.

Jméno Boletice je odvozeno příponou -ice od mužského jména Bolata (domácká podoba např. jména Boleslav). Nebočady = ves nebočadů, lidí, kteří čadili do nebe.

■ **Blansko** (540 m.n.m.): Nad osadou Blanskem, nedaleko obce Mirkova se tyčí zříceniny hradu Blanska, zvaného též v minulosti Blankenštejn. Jeho základy tvoří mohutný čedičový suk vybiňující více než 200 m nad okolní krajinu. Cesta ke hradu vedla nejprve do podhradí, kde byla brána ve vnějším opevnění, z něhož se již nic nezachovalo. Hrad Blansko postaven někdy na sklonku 14. století, protože je poprvé výslovně uveden v r. 1401 v přídomku Václava z Vartemberka „na Blankenštejně“ při jednání o hradu Střekově. Této době vzniku odpovídá i zmíněný způsob ochrany hradeb vysunutými baštami a věžemi. Hned první období existence hradu je naplněno řadou závažných událostí. Václav z Vartemberka byl stoupencem krále Zikmunda a stál tedy v opozici proti králi Václavu IV. Proto se Václavovi přívrženci v době bojů mezi oběma soupeřícími stranami na jaře 1402 zmocnili i hradu Blanska. Ale již v létě téhož roku, po dohodě krále s panstvem, se Václav z Vartemberka svého hradu zase ujal. Po jeho smrti (asi r. 1407) jména držitele hradu několik let neznáme; patřil zřejmě odpůrcům krále Václava, byla tu i míšeňská posádka, a proto dal král příkaz k jeho dobytí. Václav IV. pak hrad zastavil Bohuši ze Zvěřince (1417). Po králově smrti (1419) se stal pánem Blanska v r. 1421 Albrecht Šenk z Landsberka, který však hrad postoupil míšeňským vévodům. Jejich posádka na Blansku znamenala další posílení míšeňského vlivu na české straně Krušných hor, kde vévodové již delší dobu získávali do zástavy různé hrady a města (např. Ústí nad Labem, Most) a vkládali do nich své posádky. Na Blansku zůstala míšeňská posádka jen do r. 1426, kdy po bitvě u Ústí (16. června) Zikmund z Vartemberka na Děčíně - do té doby horlivý stoupenec císaře Zikmunda - přešel na husitskou stranu a po porážce křižáků se hradu zmocnil. V držení Vartemberků zůstalo Blansko i po husitství. Když se Vartemberkové dostali do dlouholetých válek se saskými vévody a lužickými městy, pokračovaly boje na českém pomezí i po Lipanech. Po velikonocích r. 1441 byl hrad Blansko, patřící tehdy Janu z Vartemberka, obležen saským a lužickým vojskem, ale odolal mu. Obě válčící strany uzavřely mír, který však byl často přerušován novými vzájemnými útoky. Boje vzplanuly nanovo v r. 1452, vedly k vpádům a plenění v Sasku i na Ústecku a hrad Blansko byl tehdy střediskem všech akcí Jana z Vartemberka proti saským knížatům. Po Janově smrti (po r. 1458) spravovali panství jeho manželka a dcera, ale v posledních desetiletích 15. století se držitelé hradu několikrát vystřídali až do r. 1518, kdy se stal jeho majitelem Jan z Vartemberka Březenský a po něm v r. 1527 Jindřich z Bünau a jeho synové Rudolf a Günter. S nimi vstoupil do dějin Blanska rod, který ho držel až do Bílé hory. Hrad sám byl na počátku 16. století ještě obýván, a pokud tam nesídlil majitel sám, žil zde hejtmán panství. V průběhu druhé poloviny 16. století se však sídlem vrchnosti stával stále častěji nový zámek v Krásném Březně a hrad Blansko byl jen udržován. Svědčila o tom i renesanční úprava opevnění hradní brány v této době. Z r. 1608 se dochovala zpráva, že na hradě byli drženi vězňové, o jejichž stravování se musel starat šenkýř pod hradem. Třicetiletá válka neznamovala pro Blansko návrat k někdejší válečné slávě. Günter z Bünau neztratil pobělohorskými konfiskacemi svůj majetek v Čechách, protireformačnímu tlaku se však nechtěl podvolit. Prodal proto panství Blansko v r. 1628 Kryštofovi Šimonovi z Thunu za 66 tisíc zlatých. Další dějiny hradu jsou pak již spjaty s panstvím Krásné Březno. Za nových majitelů nebylo Blansko již vůbec udržováno. Hrad se postupně rozpadal, takže do dnešní doby z něho zůstaly zbytky hradebních zdí, obou bašt a čtyřhranné věže s klenutou místností. Někdejší obytné a hospodářské budovy se již dávno zřítily, kamene z nich byl před několika desetiletími použito k úpravě nádvoří a přístupu do něho. Jméno Blankenstein je odvozeno od blank (bělostný, típytný) a Stein (kámen), česká podoba Blansko je odvozena od blana (pastvina).

■ **Buková hora** (683 m.n.m.): Dominuje na rozhraní děčínského a ústeckého okresu Verneřickému středohoří. Na její nezalesněnou vrcholovou planinu vede několik přístupových cest a záleží na zdatnosti návštěvníka jakou zvolí. Svahy porostlé listnáči nabízejí za slunného počasí příjemný stín, zatímco otevřené pláně hýří na jaře pestrou květenou. Hluboká čedičová rozsedlina na jihovýchodní stráni skrývá v sobě za horkého léta firm a led. Z vyhlídkového stanoviště je daleký rozhled do okolí. Okouzlujícím pohledem byl nadšen i budoucí císař Josef II., jehož kočár zde zastavil dne 14. října 1778. Možná, že ho zde napadla myšlenka zrušit nevolnictví. Omšelý nápis na pamětní desce hlásá, že tento jedinečný vrchol Českého středohoří navštívil i významný

německý cestovatel Alexander von Humboldt. Buková hora vešla do povědomí televizních diváků jako místo, odkud je šířen signál televizního vysílače Severní Čechy. Dominantní štíhlá věž na vrcholu hory má pohnutou historii. Původní věž byla značně poškozena požárem a zbytek byl v září 1966 odstřelen a začala se stavět věž nová, která byla zprovozněna až 5. prosince 1975.

■ **Doubravice:** horská ves na hranici litoměřického okresu je zmiňována v roce 1057 v zakládací listině kapituly litoměřické. V roce 1218 byla majetkem německých rytířů. Po třicetileté válce jsou v obci uváděni 1 sedlák a 3 chalupníci. V obci se dochoval srubový dům čp. 12. Na návsi je pseudogotická kaple sv. Jakuba. Jméno obce je odvozeno od podstatného jména důbrava.

■ **Homole:** podhorská obec prvně zmiňovaná r. 1407, na skalnatém návrší klasicistní kostel sv. Pia V. z r. 1787 postavený na místě starší kaple z roku 1724. V Homoli se narodil a do obecné školy chodil Josef Emanuel Hibsche (1852-1940), který jako první prozkoumal geologii Českého středohoří, proti kostelu je jeho pomník. Vesnice se původně jmenovala Hřibojedy, ves hřibojedů - lidí, kteří jedí hřiby, obyvatelé byli velmi chudí (jen chudí jedli hřiby). Homolský potok poháněl v minulosti řadu mlýnů. Na německé mapě z roku 1929 je zaznamenáno celkem 10 mlýnů: 1. ve Velkém Březně, 2. nad Vítovem (podle mapy J. E. Hibsche z roku 1904 se mlýn jmenuje Guntbermühle), 3. u odbočky na Velichov (podle Hibsche Grafenmühle), 4. Byňov - Jankův mlýn, 5. Byňov - Bassstreicher Mühle, 6. odbočka na Proboštov - Panský mlýn, 7. mezi Byňovem a Dolní Lhotou - Selský mlýn, 8. mezi Byňovem a Dolní Lhotou - Filipův Mlýn, 9. Dolní Lhota - Kachlerův mlýn, 10. u Nové Vsi - Harschemühle.

■ **Kalich:** (538 m.n.m.), zčásti zalesněný skalnatý vrch s nepatrnými zbytky Žižkova hradu, zv. podle husitského symbolu Kalich. Byl stavěn v letech 1421-22 na místě původní tvrze řádu německých rytířů. Kalich a po dobytí v r. 1423 i sousední Pannu měli husité v držení do roku 1437 a odtud Žižkův přídomek „z Kalicha“. Stavebně historický průzkum prokázal, že základním rysem hradu bylo důmyslné opevnění, optimálně využívající okolního terénu. Jan Žižka se na hradě naposledy zdržoval na konci července 1423. Po jeho smrti byl Kalich v držení jeho bratra Jaroslava (padl v září 1428) a sestry Anežky. Na hradě žila i Žižkova dcera se svými dětmi. Vlastenecká společnost vyhledávala hrad Kalich v 19. století a dokonce zde nechala v roce 1868 vylomit jeden ze základních kamenů pro Národní divadlo v Praze. Litoměřický okresní hejtman však odvoz kamene zakázal. Z jižního skaliska Kalicha je výhled na Třebušín a na okolní vrchy Českého středohoří i do České tabule k Roudnici a k Řípu.

■ **Kamýk:** (301 m.n.m.) Existence osady se předpokládá již v pol. 13. stol. Etymologický výklad názvu obce vychází ze staročeského výrazu pro skalku, malý kámen ("Kamýček"- Kamínek). Nad obcí, na návrší "Na Láskách", byly před r. 1898 nalezeny předměty z mladší doby bronzové. Pak v r. 1898 tamtéž byl vyzvednut bronzový poklad uložený v koflíku, obsahující 57 předmětů z pozdní doby bronzové. Bylo nalezeno 40 denárů knížete Jindřicha Břetislava, Přemysla Otakara II. atd. První konkrétní zprávu o Kamýku přináší listina Jana Lucemburského z 10. ledna 1319. V držení hradu a vesnice se do dnešních časů vystřídala řada majitelů. Např. Kamýkové z Pokratic, potomci obnovitele hradu Jindřicha, Jan Zajíc z Házmburku, Jan Smiřický ze Smiřic, Vilém z Konic. V Kamýku fungoval mimo jiné i pivovar. První zprávu o něm zachycuje zápis z Desek zemských. V r. 1809 postihl obec velký požár. Mnoho domů lehlo popelem. V Kamýku existovaly dvě školy. Německá dvoutřídká, česká jednotřídká. R. 1865 postavil tehdejší majitel statku Pollak novou pseudorenesanční "zámeckou" budovu v těsném sousedství pův. zámku, který nechal, zřejmě zcela zbytečně, zbořit. Osobnost Dr. Pollaka je úzce spjata s pobytem hudebního skladatele Bedřicha Smetany. Dne 10.6.1860 se ovdovělý Smetana podruhé oženil a vzal si za manželku Barboru Ferdinandovou, zv. Bettina. Několikadenní pobyt v Kamýku by se dal nazvat svatební cestou novomanželů Smetanových. Obec připomněla odhalením pamětní desky v r. 1993 a zřízením pamětní síně v budově OÚ v r. 1994 pobyt Bedřicha Smetany. Pamětihodnosti: hrad Kamýk, kaple sv. Jana Křtitele pod Plešivcem. Pozoruhodnosti: ledové jámy.

■ **Knínice:** toto místní jméno je odvozeno od staročeského podstatného jména knieni , příponou -ice = ves lidí kněžniných, osada zřejmě patřila choti knížete, kněžně.

■ **Leština:** barokní kaple sv. Jan Křtitele z roku 1731, v kapli obraz ukazující část domů v době, kdy byly strženy potopou v roce 1729, kaple byla zbořena v roce 1970 při úpravě průjezdní komunikace ve vsi, hospodářská budova (kdysi pila) zděná bez omítky, z boku zazděné arkády, jméno obce (r. 1437) je od podstatného jména leština (lískoví, lískový háj).

■ **Levín:** hrnčířská výroba od 15. století, výrobky proslulé ještě ve 20. století. Zbytky zvonice z r. 1699 na místě starší tvrze. Kostel Povýšení sv. Kříže, okrouhlý, barokní z let 1790-98 s obloukem z doby 1260 a reliéfem lva, známý jako Levínský kocour. Kolem jsou nejasná písmena, o jejichž smyslu se vedou spory (cyrilice, runy?, lidové roubené stavby z 18. a 19. století. Jméno Levín je odvozeno příponou -ín od mužského osobního jména Leva (z latinského leo = lev).

- **Malé Březno:** pozoruhodný statek č. 29 při silnici z roku 1811 a č.l. Za drahou kaple s nápisem stavebníka Joannese Keckerta z roku 1704. Dne 2.7.1891 obec a blízké okolí zničila bouře a rozlítý Luční a Homolský potok. Jméno odvozeno od slova bříza, přívlastek Malé má osadu odlišit od nedalekého Velkého Března, ves doložená r. 1188.
- **Malá Veleň:** roubené usedlosti, místní jméno Veleň (1543) je odvozeno od mužského jména Velen (Velenův dvůr).
- **Mariánská skála:** (265 m), znělcový masiv nad kolejištěm v Ústí nad Labem. Na vrcholu stávala barokní kaple na paměť odvrácení moru v r. 1688. Ve východní stěně je velký kamenolom, který kromě výroby drceného kameniva je i známou mineralogickou lokalitou (natrolit, apofilit, kalcit, fluorit a další).
- **Neštěmice:** První písemná zmínka o Neštěmicích je z r. 1188 v listině českého knížete Bedřicha. V této listině jsou uvedeny jako NESCHEMICI. Prakticky až do konce 19. stol. byly Neštěmice nepříliš významnou zemědělskou obcí. Ještě v r. 1888 zde bylo pouze 40 domů a 223 obyvatel. V r. 1913 se tento počet prudce zvýšil na 223 domy a 3 032 obyvatele. Tento prudký nárůst způsobila změna charakteru obce. Postavením cukrovaru v letech 1890-1893 a Solvayovy továrny na výrobu sody v letech 1905-1908 se z obce, která do r. 1894 neměla ještě ani vlastní poštu, stalo význačné průmyslové centrum. Cukrovar zastavil svůj provoz v r. 1935, předtím však zaměstnával na 800 dělníků a produkoval ročně přes milion tun surového cukru, který se rovněž exportoval do zemí Asie, Afriky a Ameriky. Neštěmická chemička vděčí za svůj starý název belgickému chemiku Ernstu Solvayovi (1838-1922), k jehož největším objevům patřil nový, poměrně jednoduchý způsob výroby sody z vápence, soli a koksu. Solvay byl, což u vynálezců nebývá pravidlem, i mimořádně schopným podnikatelem a dokázal na svých vynálezech vydělat miliony. V r. 1945 byl tento závod znárodněn. Až do konce 80. let byla hlavní náplní závodu výroba sody (před válkou roční produkce 70 tis. tun, kolem roku 1983 120 tis.), dále se zde hlavně vyráběly chromové soli, chlorid vápenatý, chlorid amonný, posypové soli a mořidla na dřevo. Ve dvacátých a třicátých letech se v neštěmickém závodě AKO vyráběly fotografické desky, filmy a lučebniny. Průmyslový charakter Neštěmic způsobil, že se staly již v 19. st. století význačným střediskem dělnického hnutí. Mimoto zde aktivně působila i česká menšina (Sokol, ochotníci a fotbalový klub Český lev, zal. 1918). Rozsáhlá výstavba, započatá v r. 1967 a pokračující dodnes, podstatným způsobem změnila tvářnost obce, která získala v r. 1970 statut města. V r. 1980 měly Neštěmice 5 150 obyvatel. Neštěmice byly připojeny k Ústí nad Labem v roce 1986 a je zde sídlo úřadu městského obvodu. Výklad původu jména Neštěmice: osobní jméno Čám = lidé, Čámovi = Čiemici, ostatní = Nečiemici = Nečiemici (osada lidí nikoli Čámových).
- **Olešnice:** kolem vsi podél potoka Černiště se objevily nálezy z doby bronzové, obec vznikla v polovině 16. století a bývala ještě za první republiky letoviskem. Místní jméno Olešnice je odvozeno od jména potoka, které bylo druhotně přeneseno na osadu, potok byl pojmenován podle toho, že protékal mezi olšemi.
- **Olšinky:** Od roku 1591 součást svádovského panství. Zdejší mlýn stál již r. 1598. Váže se k němu historicky doložená pověst. Původně se Olšinka jmenoval potok. Když u něho byla založena osada, bylo toto jméno přeneseno na ni. Od podstatného jména olše (potok protékal totiž olšemi) bylo příponou -inka odvozeno jméno potoka. Podoba množného čísla vznikla později.
- **Panna:** Kuželovitý čedičový zalesněný vrch na jehož rozeklaném skalnatém vrcholu jsou nepatrné zbytky hradu z husitského období. Hrad vznikl roku 1421, kdy jej nechal vystavět Zikmund Děčinský z Vartenberka a jmenoval jej symbolicky Panna - podle Panny Marie (stejně jako Žižka svůj hrad Kalich - dle symbolu husitství). Hrad byl hned následujícího roku neúspěšně dobýván husity, kterým se podařilo jej dobýt až o rok později a měli jej v držení i po bitvě u Lipan. Roku 1437 byl hrad obléhán vojsky Zikmunda z Vartenberka a hotovostí litoměřického kraje. Nakonec se však jeho posádka vzdala a hrad byl po pouhých 16-ti letech své existence rozbořen. Na západním svahu je z tmavých smrků vysázen letopočet 1930, označující místo zřícení letadla.
- **Němčí:** horská, nejvýše položená ves v Českém středohoří (rovněž přezdívaná Středohorská Sibiř), založená ve 12-13. stol. Ve 14. stol. byla osídlena Němci a zmíněna je r. 1499, kdy byla částí panství Libochovany. Od roku 1569 byla částí panství Lovosice. Jan Adolf kníže Schwarzenberg byl posledním feudálním vlastníkem panství. Větrné čerpadlo, stojící na návsi, umožňovalo vytažení vody ze studny (v r. 1980 bylo přeneseno k nádraží Zubrnice-Týniště a je státem chráněnou kulturní památkou). Od roku 1848 byla osadou a od roku 1945 je částí obce Malečov. Kaple - nad vsí stojí při rozcestí cest ve směru na Čřeniště a je jednoduchou výklenkovou stavbou z konce 19. st. Má rovný závěr a nízkou sedlovou střechu. Pískovcová nika je završena segmentovým obloukem. Podle vyrytého zápisu do vnější strany závěru byla opravena 16.8.1995. Místní jméno Němčí je odvozeno od mužského osobního jména Němec = Němcův dvůr. Osobní jméno Němec je odvozeno příponou -ec od přídavného jména němý.

■ **Sebuzín:** malebná kotlina, kterou protéká Tlučeňský potok, z jedné strany ukončená tokem Labe a z ostatních obklopená věncem vysokých kopců (na severovýchodě masivem Varhoště s romanticky rozeklanou Krkavčí skálou, na jihu hřebenem Trabice končícím Velkým a Malým Deblíkem) svou příhodnou polohou chráněnou před ostrými větry od nepaměti lákala člověka k budování sídel. Pod Krkavčí skálou byly nalezeny vůbec nejstarší stopy po lidské činnosti v ústeckém okrese: stopy sídel a pazourkové nožičky a škrabadla z období pozdního paleolitu (15 000 let př.n.l.). V historické době se nejstarší písemná zmínka o obci nachází v listině z r. 1251 (ZOBIJZIYN). V r. 1279 se název objevuje v současné podobě (SEBUSIN). Původ názvu je od slovanského osobního jména Chcebud, název je někdy v listinách uváděn jako Chebuzín. Ve 13. stol. drželi ves Ota a Jan ze Sebuzína, příslušníci nižší šlechty. Jan ze Sebuzína byl zároveň sudím litoměřického kraje. Vladykové ze Sebuzína, kteří měli ve znaku tři podkovy, drželi ves až do roku 1580, kdy Sebuzín připadl městu Litoměřicím. V r. 1787 měl Sebuzín 73 domů. Při velkém požáru 18. srpna 1827 většina domů lehla popelem. Epidemie cholery r. 1855 si zde vyžádala mnoho obětí na životech. Ovocnářství bylo od pradávna tradičním způsobem obživy sebuzínských obyvatel. Rané třešně, meruňky, hrušky, jablka a broskve se odsud vyvážely loděmi do Německa. Po zavedení železnice sebuzínské ovoce přicházelo na trh vedle Ústí a Litoměřic rovněž v lázeňských Teplicích a dokonce i v Karlových Varech.

■ **Sedlo:** dominanta východní části Českého středohoří. Národní přírodní rezervace smíšeného porostu na znělcovém podkladu. Při vrcholu zajímavé skalní útvary podmíněné hranolovitou odlučností.

■ **Staňkovice:** patrové roubené a zděné domy. Původní barokní kaple z let 1711-24 v dnešní pseudoslohové podobě. Toto místní jméno je odvozeno od mužského osobního jména Staněk.

■ **Střekov:** hrad Střekov stojí na skále asi 100 m vysoké, strmě se tyčící nad řekou Labem. Počátky tohoto hradu spadají k roku 1318, kdy byl založen původně jako malý hrad. Avšak v letech 1319 -1380 byl vystavěn ve svých pozdějších hlavních rysech. Dostavby areálu hradu trvaly do 16. století. Pod ním stála původní ves Střekov, kterou v roce 1318 získal Pešík z Veitmile. Ten však nestačil svými financemi na stavbu velkého hradu a tak již v r. 1319 hrad i panství prodal. V téže roce jej král Jan udělil v manství dětem Jana z Vartemberka, majitelům Děčina. Vartemberkům patřil hrad až do roku 1383, kdy zemřel Václav Bílý. V roce 1400 přešel v držení Ješka z Vchynic. Tato změna byla pak zdrojem několikaletých sporů mezi rodem Vchynických a Vartemberků. Po různých změnách začátkem 15. století zapsal král Václav purkrabství a hrad Střekov Vlaškovi z Kladna. Za jeho panství hrad prodělal husitské války, ale vzhledem ke své pevnosti, nebyl husity snad ani obléhán. Sám Vlašek stál na straně míšenského markraběte. Po jeho smrti držel Střekov jeho bratr Jetřich. Jeho synové, Václav a Vlach, drželi panství i hrad a po nich, se ho ujal syn některého z nich Jan Vlach. Po něm zdědil hrad Václav z Kladna, ale prodal jej již v roce 1479 Hanušovi a Lorencovi Glacům ze Starého Dvora. Pak hrad i panství dosti často střídaly majitele. V první čtvrtině 16. století je držel Kašpar Dešenský ze Strojetic, který své poddané utiskoval a mnoho při měl i s Ústeckými, hlavně kvůli rybolovu. Jeho syn Václav postoupil hrad a panství roku 1563 Václavu z Lobkovic na Duchcově. Ten však převzal hrad již ve značně zpuštěném stavu a jeho opravy byly dosti nákladné. Za Václava Františka Eusebia Lobkovic ze Starého Dvora byla jeho zkáza dokonána. Nikdo se o něj nestaral, dále pustnul a vzhledem ke své nepřístupné poloze byl málokdy navštěvován. Přesto sloužil ještě i za sedmileté války jako sídlo vojenských posádek obou válčících stran. Jako takový byl též ostřelován a dále ničen. Teprve doba romantismu, obracející svou pozornost ke starým památkám, přinesla obrat i do osudu této vzácné a svou polohou působivé památky. Začátkem 19. století se začíná hrad pomalu opravovat. Kolem roku 1810 byl na hradě zřízen hostinec. Hrad navštěvovaly významné osobnosti, mezi nimi v roce 1842 Richard Wagner, který zde údajně zkomponoval část opery Tannhäuser. V roce 1886 byl na hradě obnoven rytířský sál. Na jižním svahu hradu byly rozsáhlé vinice. V letech 1911-1912 majitel hradu Zdeněk Lobkowicz začal provádět stavební rekonstrukce. Hrad byl postupně zpřístupňován a sloužil jako turistická atrakce. Po roce 1918 pronajali Lobkowiczové hrad Střekov Klubu českých turistů. V roce 1938 byl hrad konfiskován rodině Lobkowiczů ve prospěch Německé říše. Po osvobození získal Střekov zpět Max Lobkowicz, za války československý vyslanec ve Velké Británii. Max Lobkowicz opět hrad pronajal Klubu českých turistů. V roce 1947 byl hrad Lobkowiczům podruhé konfiskován podle zákona o dokončení pozemkové reformy. Lobkowiczové konfiskaci neuznali a vedli o hrad majetkové spory, které však ukončil komunistický převrat v únoru 1948. Vlastníci hradu emigrovali a majitelem hradu se stal stát. Dne 3. března 1961 navštívil hrad Střekov prezident Antonín Novotný. Aby prezidentská návštěva mohla před hradem pohodlně parkovat, byl neuváženě zbořen cenný renesanční poplužní dvůr před hradem a na jeho místě zřízeno asfaltové parkoviště. V roce 1990 požádal Wiliam Lobkowicz, příbuzný posledního vlastníka hradu Maxe Lobkowicze, o restituci. Po složitém jednání stát restituční žádosti vyhověl a hrad se opět stal soukromým majetkem.

■ **Svádov:** Nejstarší písemná zmínka o Svádovu je v listině českého knížete Bedřicha z r. 1188, v níž kníže potvrzuje dřívější darování Svádova a okolních obcí velmožem Hroznatou řádu johanitů. Zanedlouho však přešel Svádov do královského držení. Vznikl zde opevněný hrad. Vdova po Přemyslu Otakarovi II., Kunhuta, vrátila Svádov opět do držení řádu johanitů. Počátkem 14. stol. přešel Svádov v rámci střešovského panství do vlastnictví Vartemberků, kteří jej s menšími přestávkami v podstatě drželi až do r. 1548, kdy je vystřídal uměnímilovný rod Salhauzenů, kteří drželi Svádov až do r. 1675. Bedřich ze Salhauzenů postavil na místě starého svádovského hradu renesanční zámek. Z původního hradu zbyla pouze věž a část hradeb. V 18. stol., kdy Svádov jako šlechtické sídlo ztratil podstatně na významu, začal zámek chátrat. V r. 1801 byla do něho přemístěna škola. Zanedlouho však v r. 1814 zámek vyhořel a již více nebyl obnoven. V 70. a 80. letech 19. století svádovští občané rozebrali zbytky zámku na stavební kámen. Mnohem významnější uměleckou i architektonickou památkou je svádovský farní kostel, jehož nejstarší část - presbyterium pochází z r. 1477. Barokní fara, dost vzdálená od kostela, byla postavena v roce 1730. Při stavebních pracích v r. 1896 v prostoru starého zámku byl učiněn významný nále. Jedná se o kachel se sv. Václavem, který pochází z období husitské revoluce. Kachel, nyní uložený v ústeckém muzeu, původně sloužil jako ozdoba horní části kamen. Užívání svatováclavských motivů na středověkých kachlích je běžné. Svádovský kachel je unikátní tím, že zemský patron drží v ruce korouhev, na níž je znázorněn nepochybný symbol husitství - kalich. Obyvatelé Svádova se v novějších dobách buď živil zemědělstvím (svádovské ředkvičky byly proslaveny již v 19. století), nebo pracovali v ústeckých průmyslových závodech a dále jako lodníci v labské plavbě. V r. 1980 byl Svádov jako mnoho jiných okolních obcí integrován k Ústí nad Labem. Místní jméno Svádov je odvozeno přivlastňovací příponou -ov od mužského osobního jména Sváda (sváda- hádka, svár) = Svádův dvůr. Není ani vyloučen vznik přímo od podstatného jména sváda.

■ **Šebířov:** jméno Šebířov (r. 1552) je od mužského jména Šebíř = Šebířův dvůr. V obci památný strom lípa velkolistá (obvod 538 cm, výše 24 m, stáří 200 let).

■ **Touchořiny:** objekty lidové architektury, dřevěné, většinou roubené i zděné, kostel zbořen v 70. letech 20. stol., jméno obce je odvozeno od osobního jména Túchora = Túchorova ves (r. 1321).

■ **Vaňov:** Poprvé se vesnice Vaňov připomíná v historických pramenech v r. 1293. To však neznamená, že neexistovala dávno předtím. Původně to totiž byla okrouhlice, staré slovanské sídlo, za jehož střed se považovalo místo kolem staré lípy, stojící poblíž bývalé železniční zastávky. Svůj původní tvar si obec zachovala až do padesátých let 19. století. Tehdy její vzhled radikálně změnila stavba železnice. Obec je spojena s městem Ústím téměř po celou dobu své existence. Od r. 1350 až do zrušení poddanství v r. 1848 patřila totiž královskému městu Ústí nad Labem, které bylo její ne vždy laskavou vrchností. V r. 1654, po těžkých letech třicetileté války, měla 14 domů, ve kterých hospodařilo 13 malých sedláků a 1 zahradník. Postupně rostla, takže počet domů do roku 1787 stoupl na 31. Po roce 1848 se rozrůstala dále. Dobré komunikační spojení s blízkým Ústím, které se stalo významným centrem průmyslu, umožnilo obyvatelstvu nalézat obživu v ústeckých průmyslových závodech. Sociální struktura obyvatelstva se změnila. Zemědělstvím se živila nepatrná část obyvatelstva, většinu tvořili řemeslníci a tovární dělníci. V r. 1887 zde stálo 48 domů a žilo 258 obyvatel. Počet domů se do roku 1921 zvýšil na 88, počet obyvatel stoupl na 722. Do roku 1939 tento počet vzrostl na 123 domů a 964 obyvatel. Po II. světové válce se rozvíjela obec dále, zvláště v posledních letech. V roce 1957 zde byla dostavěna nová budova školy.

■ **Valtířov:** kostel pozdně gotický z let 1573-74, r. 1783 upraven barokně. Hlavní oltář z doby 1580-85, řada cenných náhrobků. V sousedství stojí chotkovská novogotická kaple s hrobkou z roku 1869. Areál je doplněn barokním sloupem Čtrnácti pomocníků. Místní jméno Valtířov je odvozeno přivlastňovací příponou -ov od mužského osobního jména Valtieř (počeštěná podoba německého mužského osobního jména Walter).

■ **Varta:** strážní hrádek ze 2. poloviny 14. století (asi 1378), jeho prvním majitelem byl Beneš Škopek z Dubé. V 15. století vznikly o Vartu dlouhodobé spory a bitvy, za nichž byl hrad rozbořen. Naposledy se připomíná 1465. Jeho zbytky pak využívali lapkové a loupeživí rytíři. Ještě dnes najdeme v blízkém okolí Loupežnickou sluj. Další záhadou jsou asi 55 cm vysoké reliéfy obličejů vytesané v blízkém pískovcovém lomu. Jméno Varta je odvozeno od německého Warte (hláska).

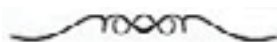
■ **Velké Března:** větší průmyslová obec, prvně zmiňovaná roku 1167, kdy byla v majetku řádu johanitů. Od 13. století byly vlastníky děčínští Vartemberkové. Počátkem 16. století získali panství Salhausenové, kteří zdokonalili hospodářství a založili pivovar. Další majitel, hrabě Harrach, zavedl zpracování lnu. Pivovar v provozu a textilní továrna, původně Meinl, dnes již nefungující. Starý zámek, původně vartemburská tvrz ze 16. století, byl přestavěn ve 2. polovině 19. století, dnes je v něm domov důchodců. Novorenesanční nový zámek uprostřed anglického parku s bohatou kolekcí domácích i cizích dřevin je jedním z nejmladších feudálních sídel u nás. Původně pozdně empírová vila Chotků z let 1842-45 (dal ji postavit hrabě Karel z Chotkova a Vojnína, nejvyšší purkrabí Českého království) byla kolem roku 1900 přestavěna do nynější

podoby. Zámek i park jsou přístupny veřejnosti. Významné osobnosti: Podle dobových písemných pramenů navštívil minimálně dvakrát (poprvé 1. září 1853) velkobřezenský zámek slavný klavírní virtuos a skladatel Ferenc Liszt (1811-1886), který věnoval Karlu Chotkovi v roce 1840 klavírní skladbu Husitská píseň. Ve Velkém Březně se narodil v rodině železničáře dr. Emil Franke, ministr školství. Osobně se podílel na otevření české obecné školy v roce 1937. Zemřel v Praze 1.12.1939. V roce 1929 se vyučil na elektrikáře ve Velkém Březně František Chábera, který za druhé světové války bojoval jako stíhací letec ve Francii, později ve Velké Británii, Sovětském svazu a na Slovensku. Byl nositelem řady vyznamenání a po listopadu 1989 byl rehabilitován a prezidentem republiky povýšen na generálmajora. Zemřel v roce 1999. V pondělí 28.6.1841 se několik stovek metrů od místa, kde stojí naše velkobřezenská škola, nacházel slavný dánský pohádkář Hans Christian Andersen. Plul na parníku Bohemia z Obřívství do Drážďan. Český spisovatel Miroslav Slach (viz slovník českých spisovatelů) učil na velkobřezenské škole v letech 1948-1949. V červnu 1999 u příležitosti setkání absolventů z roku 1949 navštívil naši školu. Umírá 31.8.2001. Mezi obyvateli Velkého Března najdeme i Ladislava Betku, který 7.5.1945 padl v Praze na Žižkově při Květnovém povstání českého lidu. Na katastru obce rostou dva památné stromy: buk lesní (u betonového skeletu bývalé drtírny kamene, obvod 485 cm, výše 30 m, stáří 200 let), javor babyka (Olešnický potok - mezi Velkým Březnem a Valtířovem, 236, 14, 90). Kousek od vrcholu Magnetovce (521 m.n.m.) vystupuje pásmo skal s dominujícím 6 - 8m vysokým skalním hřibem. Tato přírodní památka je pozůstatkem lávového příkrovu, tvořeného dvěma výlevy horniny. Spodní výlev je pórovitější a více zvětralý. Na tenké „noze“ sedí mohutný „klobouk“ z horniny odolnější vůči zvětřování. Velmi málo se ví, že na jednom z hřbetů sbíhajícím ze Sokolího hřebene jsou zbytky hradu. Jeho pozůstatky se rozkládají ve vzdálenosti asi 1 800 metrů jihovýchodně od centra vsi, při staré cestě, po níž je dnes vedena turistická značka. V roce 1970 byl proveden malý zjišťovací průzkum a byly nalezeny mince z doby Václava II. Místní jméno Velké Březno je odvozeno od podstatného jména bříza. Místo, kde byla osada založena, odlišovalo se od okolí březovým porostem. Na odlišení od sousedního Malého Března bylo jméno osady doplněno bližším označením Velké.

■ **Verneřice:** kdysi prosperující městečko ve vysoko položené mělké kotlině, doložené r. 1384, r. 1522 městem. Středu dnešní obce dominuje původní gotický kostel sv. Anny z 2. poloviny 14. století, mnohokrát přestavován a upravován po požárech, dnes barokní věž s cibulovitou bání. Na náměstí kašna a barokní socha sv. Floriána. Západně od Verneřic stál na Božím vrchu poutní kostel Nejsvětější Trojice z r. 1733, r. 1975 byl zbořen. V městečku se kdysi rozvíjel bouřlivě místní průmysl (1770 kartounka, 1797 přádelna, textilní manufaktura), v okolí se těžilo hnědé uhlí, proto je zřejmě v okolí častý výskyt pověstí o trpaslících. Počátkem 20. století došlo k všeobecnému úpadku. Roku 1978 byla zrušena železniční trať z Velkého Března, která oživovala krajinu. Do Verneřic byly soustředěny některé sochy ze zbořených kostelů v okolí. Jméno se opírá o něm. mužské osobní jméno Werner.

■ **Vrabinec :** (350 m.n.m.) vypreparovaný čedičový sopouch na pravém břehu Labe, respektive nad bočním údolím Babětinského potoka. Na vrcholové skále nepatrné zbytky středověkého hradu s první zmínkou v roce 1404. Hrad byl brzy opuštěn a zničen. Navštívil jej Bohuslav Balbín a v roce 1833 K. H. Mácha. Přírodní rezervace (8,8 ha, vyhlášena roku 1992), teplomilné květeny na skalách a sutích, suťové lesy s lípou.

■ **Zubrnice:** obec v údolí Lučního potoka, doložená r. 1352, Muzeum lidové architektury Českého středohoří, v Zubrnících působil v letech 1821-30 vlastenecký kněz Vincenc Zahradník, autor bajek, na kostele má bustu. Původně gotický kostel sv. Máří Magdaleny je ze 14. století, před kostelem jsou 4 smírčí kříže z 16. - 17. století, na prvním kříži je rytina meče, kříž stával před kapličkou v Hrbovicích, kde byl podle profesora Franze Wilhelma zabit švédský velitel setniny. V roce 1987 byl převezen do Zubrníc. Na druhém kříži je rytina pistole, na třetím kříži je rytina kamene (oprátky, bochníku chleba či obličeje světce) a na čtvrtém kříži jsou rytiny nože a na pravém rameni křížek. Na návsi najdeme barokní studnu z roku 1695, jméno obce ukazuje k podstatnému jménu zubr, původní jméno potoka přešlo na obec. Potok v současné době nese název Luční potok a poháněl v minulosti řadu mlýnů. Na německé mapě z roku 1929 je zaznamenáno celkem 14 mlýnů: 1. nad Malým Březnem, 2. v Leštině, 3. nad Leštinou, 4. pod Zubrnícemi, 5. v Zubrnících - Schäl Mühle, 6. v Zubrnících - Walschův mlýn, 7. v Zubrnících - Friedlův mlýn, 8. v Zubrnících - Hut Mühle, 9. v Zubrnících - Buckel Mühle, 10. Korpertův mlýn, 11. nad Zubrnícemi - Schenken Mühle, 12. nad Zubrnícemi - Tomsův mlýn, 13. v Klínkách, 14. v Hradišti. V rámci skanzenu se připravuje zpřístupnění posledního funkčního mlýna v Českém středohoří z roku 1803.

Závěrem ...

Sběr místních pověstí jako metoda výchovy a vzdělávání žáků

V osnovách pro základní školy najdeme regionální prvky v podstatě ve všech předmětech. To vede učitele k tomu, aby ve svých hodinách zařadili učivo ovlivněné místní realitou. Je samozřejmé, že většinu regionálních poznatků nezískají při studiu na pedagogických fakultách, ale musí se sami s nimi seznámit a prostudovat řadu regionálních publikací.

Při studiu regionální literatury a při zvažování metod pro konkrétní vyučování se nabízí myšlenka, že nejlepší jsou takové postupy, při nichž dojde k využití možnosti integrace různých vyučovacích předmětů. Pak už není daleko k myšlence dlouhodobého projektu sběru místních pověstí. Ukazuje se jako zajímavá metoda pro zařazení regionálních prvků do výchovně vzdělávacího procesu.

Pověsti mají jednu důležitou vlastnost, kterou si učitelé ne vždy uvědomují. Vychází totiž z konkrétního prostředí, žákovi velice dobře známému a právě ono smyslově konkrétní je tou velkou předností. Vliv konkrétního prostředí, se kterým je pověst spojena, a konkrétní fakta (potok, skála, hrad, kostel ...), provázející děj pověsti, jsou vždy výborným motivačním faktorem k vzbuzení zájmu žáků, k jejich zaujetí a vtažení do aktivní činnosti. Mnohem snadněji pak žáka přivedeme k vlastnímu hledání, tvoření, nacházení souvislostí a ke snaze o vyvozování závěrů. Mám ověřeno, že i mimo školou organizované výlety, se řada žáků vydává na pověstmi označená místa, a srovnávají pozorovanou realitu s jejím odrazem v pověstech, často dětsky hloubají nad příběhy z dob minulých, ale v každém případě se takto ponořují do konkrétních historických fakt, učí se chápat, že dějiny a tedy společenský vývoj je něco, co nás každodenně obklopuje a co se nás intenzívně dotýká. Při abstraktním a hlavně výkladovém pojetí hodiny málokdy dochází k onomu skutečnému uchopení, zvnitřnění. Oč je žákův prožitek při poznávání silnější, o to trvalejší a hlubší je jeho kvalita.

Když od první poloviny 19. století začali J. Malý, B. Němcová, A. Sedláček, J. Svátek a další sbírat lidové pověsti a když A. Jirásek v roce 1894 vydal *Staré pověsti české*, měli na mysli myšlenku nejen zaznamenat lidové vyprávění, ale určitě chtěli posílit národní hrdost a vztah k naší zemi. Víra v mravní řád obsažená v pověstech a časté vyústění v moralitu v sobě též nese nezanedbatelné hodnoty pro výchovu a může vyústit v naplnění výchovných cílů jako je pozitivní vztah k obci, k jejím tradicím, posilování zdravého patriotismu a pocitu sounáležitosti.

Podle našich získaných zkušeností je možno se společně se žáky při vlastním sběru místních pověstí zaměřit hlavně na několik následujících zdrojů. Některé pověsti byly již vydány knižně, a proto je činnost žáků směřována na schopnost orientace v knihovnách, na vyhledávání v rejstřících. Žák se tak učí nalézat v knihovně potřebné informace.

Druhý pramen se dá nalézt v regionálním tisku. Vzdělávací prvek spočívá v návštěvě příslušného oddělení knihovny a po jistém nasměrování může dojít při samostatné činnosti k zajímavým žakovským objevům. Nejčennější nalezené pověsti pocházejí z obecních kronik, z vyprávění kronikářů a místních občanů. Ty v naprosté většině nebyly ještě nikdy publikovány. Kontakt s kronikáři a místními obyvateli nabízí velké množství situací, které je možno využít ve výchově a vzdělávání žáků a záleží jen na osobnosti učitele, jaké metody a postupy zvolí. Projekt sběru místních pověstí může vyústit ve shnutí nasbíraných pověstí do určitého celku, který dostane podobu malého sborníčku.

Vedle pověstí může obsahovat i vlastivědného průvodce po místech, ke kterým mají uvedené pověsti vztah. Žák vyhledává v regionální literatuře, ve vlastivědných částech turistických map a dalších pramenech informace k vybraným lokalitám. Často žáci, mnohdy díky rodičům či prarodičům, přinášejí některé místní zajímavosti, v běžných průvodcích neuváděné. Ve vlastivědné části se neobjevují pouze základní informace o přírodních zajímavostech, ale jsou uvedeny významné historické památky a historické události. Žáci tak mnohem lépe posílí svůj zájem o dějiny, kulturu a památky svého kraje.

Regionální dějiny je možno chápat jako východisko k poznání a pochopení národních i světových dějin a naopak řada událostí celonárodního významu má svůj odraz a projev v jednotlivých regionech. A pak už stačí pouze využít žakovské schopnosti získané v předmětu *Práce s počítačem* a přepsat pověsti v textovém editoru a dále ve spolupráci s učitelem výtvarné výchovy (opět prostor pro nápady) pověsti ilustrovat a žák si odnáší ze školy hmatatelný výsledek své dlouhodobé práce v podobě vytištěného sborníčku.

PaedDr. Jan Darsa

První část této školní budovy v byla ve Velkém Březně postavena v r. 1880. Německá základní škola byla však založena ve Velkém Březně již v r. 1858 v domě č. 48. První česká třída v rámci německé školy byla ve Velkém Březně otevřena v roce 1921.

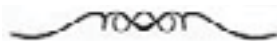

Napsali o prvním vydání Ilustrovaných pověstí z okolí velkobřezenského:

Rodina a škola 12/98: „ V základní škole ve Velkém Březně se zrodil skvělý nápad. Učitelé - nadšenci využili možnosti integrace různých vyučovacích předmětů a spolu se svými žáky se pustili do dvouletého projektu - sběru místních pověstí. Jeho výsledkem je malý, ale hezký sborníček s názvem *Ilustrované pověsti z okolí velkobřezenského*. Domníváme se, že podobné nápady jsou mezi kantory i lidmi, kteří pracují s dětmi, vítanou inspirací."

Doc. PhDr. Ctirad Kučera, CSc., ředitel Ústavu slovansko - germánských studií Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem: „ V Ústí je třeba také jmenovat velice aktivní Základní školu ve Velkém Březně. Učitelé zde znají pro rozsáhlé využití regionálních prvků v šesti předmětech zpracován soubor *Pověsti z Českého středohoří*, zahrnující oblast od Loun až po Kamenický Šenov. Ten byl dokončen v roce 1997. V následujícím roce byly tiskem vydány *Ilustrované pověsti z okolí velkobřezenského*, kde ilustrace jsou dílem samotných dětí. Publikovali též metodický materiál o sběru místních pověstí. "(Výchova literaturou - výchova k literatuře, příspěvek ke grantovému úkolu Proměny ve výuce v souvislosti se společenskými změnami, který byl otištěn ve 4. čísle časopisu Ergo v roce 2001)

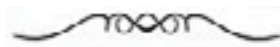
Ústecký deník, 11.1.2003: „*Ilustrované pověsti z okolí velkobřezenského* jsou k dispozici také v místní knihovně a slouží tak k pobavení i poučení všech obyvatel obce."

Použitá literatura

- Borská, Helena: Poznej město, ve kterém žiješ. Ústí nad Labem., Geodézie ČS, a.s. 1995
- Cajthaml, F.: Sto pověstí, bájí a příběhů severočeských. Praha, A. Svěcený 1924
- Cajthaml, F.: Staré pověsti Středohoří a Podkrušnohoří. Ústí nad Labem 1923
- České středohoří - východ. Soubor turistických map 1:50000. Praha, KČT 1995
- České středohoří - západ. Soubor turistických map 1:50000. Praha, KČT 1993
- Dolejš, Jiří: Severní Čechy, památky a příroda. Praha, ASCO 1992
- Dvořáková, Dagmar: Zlaté listí, Ústí nad Labem, Severočeské nakladatelství 1977
- Houžvička, Václav: Ústí nad Labem. Ústí nad Labem, Severočeské nakladatelství 1986
- Hulpach, Vladimír: Zlatá kvočna. Ústí nad Labem, Severočeské nakladatelství 1987
- Ivanov, Miroslav: Důvěrná zpráva o Karlu Hynku Máchovi. Praha,
- Československý spisovatel 1977
- Janeba, Jaroslav, Koudela, Břetislav: Místní jména v severočeském kraji. Ústí nad Labem, KPÚ 1966
- Jirásek, Alois: Staré pověsti české. Praha, SPN 1977
- Jist, Adam: Kopa kopců. Praha, Melantrich 1991
- Kaiser, Vladimír a kol.: Dějiny města Ústí nad Labem. Ústí nad Labem 1995
- Kaiser, Vladimír a kol.: 800 let Svádova. Obvodní národní výbor 1988
- Kaiser, Vladimír, Jaroš, Vlastimil: 800 let Malého Března. MNV Malé Březno 1988
- Kinský, Jiří a kol.: CHKO České středohoří a její maloplošná chráněná území. Litoměřice 1996
- Koudela, Břetislav: Místní jména okresního města Ústí nad Labem, Ústí nad Labem, OPS Odboru školství ONV 1971
- Kovařík, Vladimír: Literární toulky po Čechách. Praha, Československý spisovatel 1977
- Koudělka, Viktor: Malý labyrint literatury. Praha, Albatros 1983
- Kučera, Ctirad: Literární paměť luaje. In: Ergo 4/2001
- Kučera, Zdeněk: Ústecko na starých mapách. Ústí nad Labem 2002
- Kronika obce Velké Březno
- Lichtenberg, Oldřich: Pověsti z Českokamenicka. Nový Bor, Dům osvěty Nový Bor 1958
- Linhartovi, Jan a Tomáš: Báje a pověsti ze severních a západních Čech. Český Těšín 2001
- Machek, Václav: Etymologický slovník jazyka českého. Praha, Academia 1971
- Mapa Čech. Landesvermessungsamt Böhmen und Mähren 1944
- Mladá fronta DNES
- Nechanická, Daniela, Havránek, Zdeněk: Labská královna. Ústí nad Labem 1996
- Pavel, Josef: Pověsti českých hradů. Praha 2000
- Petiška, Eduard: Čtení o hradech, zámcích a městech. Praha, Albatros 1989
- Pine, František: Vlastivědné výlety z Ústí nad Labem. Nakladatelství KNV Ústí nad Labem 1957
- Pohlednice Českého středohoří. Ústí nad Labem, Muzeum města Ústí nad Labem 1996
- Prošek, Josef: České středohoří. Praha, Pressfoto 1980
- Provazník, Vladimír: Ústí, město nad Labem. Ústí nad Labem, Severočeské nakladatelství 1983
- Souček, Jiří: Obrazová rukověť obcí a církevních staveb v okrese Ústí nad Labem. Ústí nad Labem 1999
- Soukup, Jaroslav: Kapitoly z historie Velkého Března. MNV Velké Březno 1987
- Špecinger, Otakar: Českým středohořím. Praha. Sportovní a turistické nakladatelství 1957
- Štětinová, Dagmar: Z rytířských dob Čech. Olomouc 1998
- Tesař, J. R.: Sto pověstí z Litoměřicka. Litoměřice 1926
- Tuzová, Stanislava: Pověsti Teplicka. Teplice, Š 1995
- Učební osnovy, vzdělávací program ZÁKLADNÍ ŠKOLA. Praha, Fortuna 1996
- Úlovec, Jiří: Hrady, zámky a tvrze na Ústecku. Ústí nad Labem 2002
- Ústecká strašidla, průvodce výstavou
- Ústecké muzejní sešity, sv.1 . Ústí nad Labem, Okresní vlastivědné muzeum 1991
- Ústecko — turistický průvodce euroregionem Labe. Euroregion Labe 2002

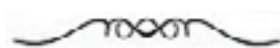
- Ústecký deník
- Vlašín, Štěpán a kol.: Slovník literární teorie. Praha, Československý spisovatel 1984
- Vyprávění místních obyvatel
- Wenig, Adolf: České pověsti. Praha 1932
- Zubrnice — tip na výlet. Občanské sdružení Zubrnické muzeální železnice 2000

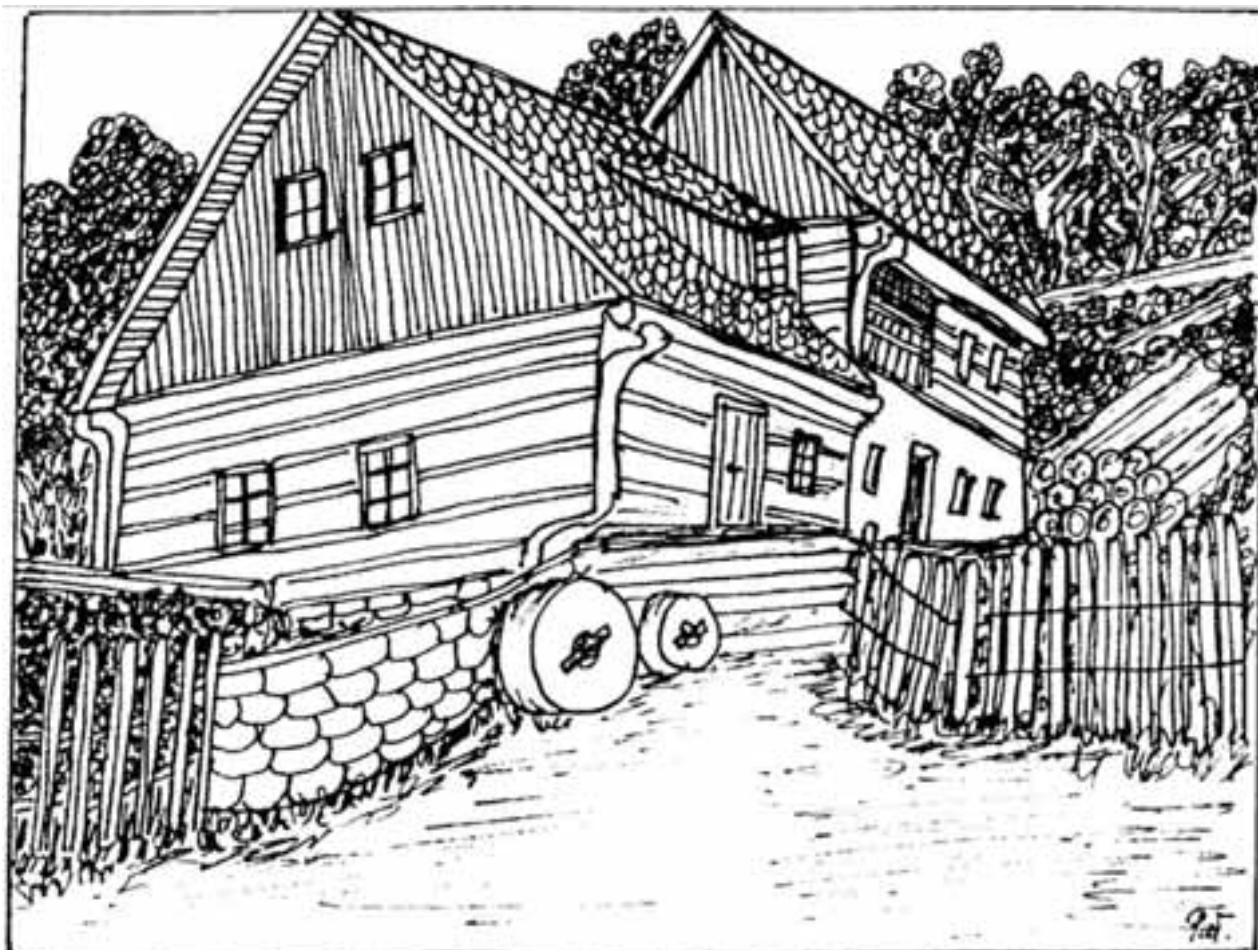

Obsah

Poklad pod starou vrbou	5
Jak bylo Velké Březno od moru uchráněno	5
Dvojčata	6
Hřebínek ze slonoviny	7
Zamilovaný trpaslík	7
Kamenný vrchní	8
Černá kniha	9
Trpaslíci v Mariánské skále	9
O zákeřném střekovském rytíři.	10
Kouzelné zrcadlo	12
Potrestaní lupiči	12
Dobří skřítki z Němčí	13
O čertově kameni	13
O podivném myslivci	14
O rudých květech	15
Tajemný forman	16
Zaklínání ohně	16
Potrestaní loupežníci	17
Žižkův most	18
Pašerácká hospoda	18
Zachráněná mlynářka	19
Trpaslíci z Božího vrchu	19
Čarodějnice z Babin	20
Čertův poklad	21
Hrabě z olšinského mlýna	21
Lakomá kovářka	22
Čertův most	23
Trpasličí poklad	23
Zkamenělá panna	23

Divoký myslivec	23
Poklad na Bukové hoře	23
Rozumbrada	24
Růže z Kamýka	25
Zkamenělé stádo	27
Tři kameny	27
Založení hradu Střekov	27
Tresty boží	28
Smíření bratří	28
Ztracený poklad	29
Upír	30
Úkryt ve žlabě	30
Dívčí skok	31
Vůl a zvonek	31
Zakleté panny	32
Zakopaná pokladna	33
Zkamenělé panny	34
Zkamenělé víno	34
Zlatý důl na Liščině	35
<i>Turistickovlastivědný průvodce</i>	36
<i>Závěrem</i>	43
<i>Použitá literatura</i>	46

**Ilustrované
POVĚSTI
z okolí
velkobřezenského**

Vydala Základní škola Velké Březno
Školní 87, 403 23 Velké Březno
Tel.: 475 228 757
skola.vb@ustipost.cz

